

4. HISTORIE SE OPAKUJE

Kdo tě udělal tak důležitým? Máš snad něco, co jsi nedostal? A když jsi všechno dostal, jak to že se chlubíš, jako bys to nedostal?

- 1. Korint'anům 4:7, *Nová Bible kralická*.

ZAKLADATEL a první redaktor časopisu *Strážná věž*, Charles Taze Russell, si byl dobře vědom historického vývoje, který vedl k tomu, že se raný křesťanský sbor odchýlil od původního prostého bratrství k institucionalizovanému náboženství s ústřední mocenskou strukturou.

Příznivci jeho časopisu se tehdy nenazývali svědkové Jehovovi, ale jednoduše „badatelé Bible“. Sbory (tehdy nazývané „církve“) vytvářely autonomní celky, a na sbory, kde Russell předsedal - nejprve v Pittsburghu a později v Brooklynu - se nahlíželo jako na vzor, který mohl, ale nemusel být následován. Bylo ponecháno na členech sborů, jak se rozhodnou.¹

Velmi brzy, pouhé dva roky po vydání prvního výtisku, *Strážná věž* předložila náhled na křesťanský sbor, tak jak jej založil Ježíš Kristus. Článek otištěný v roce 1881 pod názvem „Ekklesia“ (řecký termín pro „sbor“) ukázal, že Russell se neobával používat výraz „organizace“. Na jednom místě říká o prvních křesťanech, že „byli organizováni a spojeni jako členové jedné společnosti, která měla zákony a vedení, a vedl ji někdo, komu byla přidělena rozhodovací pravomoc“. Tato slova jsou zdánlivě podobná organizačnímu konceptu, který dnes obhájí organizace *Strážná věž*. Jeho názor se ale od dnešního pojetí této Společnosti ve skutečnosti velmi odlišoval.

Russell nikde ani náznakem nenaznačoval, že by křesťané měli být řízeni a kontrolováni *pozemskou ústřední správou neboli autoritou*, která by si nárokovala jejich poslušnost. *Pouta jednoty* se nezakládala na organizačních vazbách. *Svornost* jednotlivých členů nevyplývala z nějaké formy organizační věrnosti a podřízenosti. *Zákon*, který je vedl, nezahrnoval organizační pravidla. Byla to organizace, která neměla *žádnou evidenci jmen* svých členů. Naprostá absence takového pojetí pozemského autoritativního uspořádání je u něho očividná. Například v roce 1881 prezident *Strážné věže* prohlásil:

Byli organizováni a spojeni jako členové jedné společnosti, která měla zákony a vedení, a vedl ji někdo, komu byla přidělena rozhodovací pravomoc. Byli spojeni pouty lásky a společných zájmů. Protože všichni byli podřízeni jednomu veliteli, Ježíši Kristu, naděje, obavy, radosti, strasti a cíle jednoho z nich byli záležitostí všech; a tak mezi nimi převládala jednota srdce daleko větší, než jaká by mohla být dosažena uměle vytvořeným lidským krédem. Jejich organizace byla organizace ducha; zákonem pro jejich chování byla láska a všichni, jako jeden muž, byli podřízeni „zákonu ducha“ tak, jak byl vyjádřen v životě, skutcích a slovech jejich Pána. Vládla jim vůle toho, který řekl: „Jestliže mě milujete, budete dodržovat má přikázání.“

Pozorujeme tedy první církev organizovanou, ovládanou, a v dokonalé jednotě a harmonii *vedenou Hlavou* - panovníkem Ježíšem Kristem. Porovnej nyní tuto církevní

¹ Viz kniha *Jehovah's Witnesses in the Divine Purpose* (Svědkové Jehovovi v Božím předsevzetí), strany 23-25.

organizaci s těmi, které předstírají, že jsou na ní založeny a jsou jejím pokračováním. S různými denominacemi, z nichž každá svazuje své členy k jednotě myšlení na základě vlastního (často nelaskavého) kréda nebo dogmatu, a z nichž každá má své vlastní zákony.

Tyto zákony mají svůj počátek v myslích jejich vedoucích neboli vládců a zákonodárců; a tak je jasné patrné, že dnešní novodobé církve uznávají jako své hlavy neboli svoje vedení a vládnoucí moc dávné zakladatele rozličných kréd, zatímco jejich duchovenstvo na konferencích, koncilech, synodech a v presbyteriích vykládá a vymáhá „tradice starších mužů“, které „činí Boží slovo neplatným“. Tito představitelé zaujali místo pravé Hlavy církve, Ježíše, a místo pravého učitele a zsvěcovatele do celé pravdy, Ducha svatého. Poslyšte, co o tom říká prorok Izajáš 9:15.

.....

To nás přivádí k našemu dalšímu tvrzení: že totiž všichni křesťané by se měli připojit k této organizaci. Ve světle toho, co bylo právě uvedeno vzhledem ke třídě lidí vytvářejících církev, kterou Ježíš uvedl v existenci, je patrné následující: pokud jsi dal do jejich služeb všechnu svoji vůli, talent, čas a podobně, pak jsi uznán za Ježíšova následovníka a za člena této eklézie, neboli těla, jehož on je Hlavou, a jména těch, kdo tvoří jeho tělo, jsou zapsána v nebesích. K zapsání našich jmen dochází tím, že se mu zasvětíme, a tím se připojíme k jeho církvi. Někdo namítne: „Nemusím se zároveň připojit k nějaké organizaci zde na zemi, vyznávat určité krédo, a být někde zapsán?“ Ne, odpovídám. Připomeň si, že Ježíš je tvým vzorem a učitelem, a že v žádných jeho slovech nebo skutcích nenacházíš závazný pokyn, aby ses zavázal k následování nauk a tradic starších mužů, kteří všichni mají sklon učinit Boží slovo neplatným (Marek 7:13) a přivést tě do područí, které ti bude bránit v růstu v milosti a poznání, a proti kterému Pavel varoval následujícími slovy: „Stůjte proto pevně ve svobodě, do které vás Kristus osvobodil, a nezaplétejte se znovu do jha otroctví.“ (Galat'anům 5:1)

Někteří namítnou: „Jestliže není vhodné, abychom se připojili k nějaké nominální církvi, nebylo by dobré, abychom založili naši vlastní viditelnou organizaci?“ Ale my přesně takovou organizaci nyní máme. Máme organizaci založenou na vzoru rané církve. Domníváme se, že jsme se vrátili k původní jednoduchosti: Pán Ježíš, a nikdo jiný, je naší Hlavou a Zákonodárcem, Duch svatý nám pravdu odhaluje a v ní nás provází; jména nás všech jsou zapsána v nebesích; jsme spojeni láskou a společným zájmem.

Opět se zeptáte: „Ale jak se navzájem poznáme?“ Jak bychom se mohli nepoznat, když duch našeho Pána se projevuje v našich slovech, skutcích, jednání a vzhledu? Boží synové jsou snadno rozpoznatelní podle aktivní víry, nepředstírané lásky, mírnosti, shovívavosti, dětské prostoty spojené se stálostí a zralostí. Nepotřebujeme žádné pozemské záznamy. Jména všech Božích synů jsou zapsána v Beránkově knize života.

Ježíšův sbor pravých následovníků se tak podle *Strážné věže* odlišoval od ostatních existujících náboženských organizací, z nichž každá vyžadovala, aby její členové přijali určité doktrinální vyznání víry, a z nichž každá jmenovala vedoucí představitele, kteří stanovili zákony typické pro danou skupinu, vymáhali na členech jejich dodržování, a tak neoprávněně zaujali místo Ježíše, Hlavy sboru a svatého Ducha, který pravdu zjevuje a v ní provází. Vydavatelé *Strážné věže* oznámili svůj úmysl navrátit se k „původní jednoduchosti“ sboru z prvního století, který byl organizován svatým Duchem. Zákonem v tomto sboru byla láska a jeho jedinou administrativní správou byla vůle toho, který řekl: „Jestliže mě milujete, budete dodržovat má přikázání.“ Podle *Strážné věže* nebyli spojeni organizačními pouty a lidskými normativními měřítky, ale „láskou a společným zájmem“. Příští rok, v dubnu 1882, vydavatelé opět potvrdili, že nemají žádné naukové hranice, ve kterých by se jejich členové museli pohybovat, a které by bránili v připojení každému, kdo by nebyl ochoten je uznat. V té

době ještě neměli žádné charakteristické jméno, mluvili o sobě jednoduše jako o badatelích Bible a jejich poselství znělo takto:

Otázka: Prosím, řekněte mi, jak se jmenujete? K jaké denominaci patříte?

Odpověď: Nepatříme k žádné sektě, a proto nemáme ani žádné sektářské označení. Věříme spolu s apoštolem Pavlem (1. Kor. 3:1-4), že když někteří říkají, že jsou Pavlovými, a jiní Apollovými, nebo že jsou baptisté nebo metodisté, svědčí to o jejich *tělesnosti*, a tím se staví do opozice proti duchu Krista. Zemřel pro nás Apollos nebo Pavel? Pokud ano, nazývejme se jejich jmény. Byli jsme pokřtěni jako metodisté, baptisté, presbyteriáni nebo v jiné denominaci? Pokud ano, *jsme* členy té které denominace, a měli bychom být známi pod jejím jménem. Ale jestliže jsme byli pokřtěni jako součást sboru neboli církve, jejíž jedinou oprávněnou Hlavou je Ježíš, pak jsme, každý jednotlivě, částí jeho těla, a jeho jméno je jediným, které je pro nás přijatelné. Podle Písma se nazýváme „Kristova církev“, „křesťané“, „církve prvorozených“ nebo podobnými obecnými jmény. Znovu bychom chtěli připomenout, že naše křesťanská *jednota* je výlučně na základě Písma. Nemáme žádné vyznání (vnější hranice), které by nás spojovalo, nebo které by druhým bránilo, aby se k nám připojili. Bible je naším jediným měřítkem, a její učení je naším jediným vyznáním. Zároveň uznáváme, že biblické pravdy se nám odhalují postupně, a jsme připraveni dále naše vyznání (víru – krédo) rozšířit nebo upravit, podle toho, jakého světla se nám dostane z tohoto našeho *měřítka*.

Jsme ve společenství všech křesťanů, ve kterých rozpoznáváme Kristova ducha, a zejména těch, pro které je Bible jediným měřítkem. Nevyžadujeme, aby všichni měli stejný názor jako my, proto abychom je nazývali křesťany, protože uznáváme, že k růstu - jak v milosti, tak i v poznání - dochází postupně. Ani neočekáváme, že by strážní na Siónu byli jedinými, kdo „uvidí tvář v tvář“, (Iz. 52:8), dokud nenastane dokonalost a „to, co je částečné, bude odstraněno“. (1. Kor. 13:10)

Kdyby se všichni křesťané dokázali osvobodit od předepsaných způsobů vyznání, a studovali Boží slovo bez předsudků své denominace, byly by výsledkem pravda, poznání, opravdové křesťanské společenství a jednota. Duch Hlavy sboru by propustoval nespoutanými údy těla, a sektářská pýcha by zanikla.

Lidé s přizemním smýšlením ale za nedlouho přišli s „praktičtější“ návrhem. Opět byla nastolena otázka, zda by opravdu nebylo nejlepší vytvořit (samozřejmě na biblickém základě!) „seriózní, iniciativní organizaci“, aby dobré poselství mohlo být efektivněji oznamováno. Na tuto otázku odpovídala *Strážná věž* z března 1883:

Otázka: „Nebylo by skutečně nejlepší vytvořit na biblickém základě seriózní, iniciativní organizaci (nebo sektu), která by byla nejlepším prostředkem k šíření a oznamování *pravého* dobrého poselství? Musíme vytvořit společenství a být spřízněni. V jednotě je síla. Bitvu nevyhrávají vojáci v rojnici, ale ukázněné a organizované prapory vojska.“

Odpověď: Také se domníváme, že by viditelná organizace a přijetí konkrétního názvu napomáhalo ke zvýšení našeho počtu, a že bychom v očích světa vzbuzovali větší respekt. Tělesný člověk smýšlí tak, že viditelná, organizovaná masa, řízená k naplnění vyhlášeného účelu, je více či méně mocenským prvkem; proto si lidé tak vysoce váží různých organizací, ze kterých jsme v poslušnosti Pánova příkazu vyšli. Tělesný člověk už si ale neumí představit, jak by něčeho mohla dosáhnout skupina lidí, kteří nejsou sdružení v žádné rozpoznatelné organizaci. Když nás pozorují, vidí pár vojáků v poli – „lid pro zvláštní vlastnictví“ – s prazvláštními myšlenkami a nadějemi, ale sotva hodný zvláštní pozornosti.

Ačkoli pro tělesného člověka je nemožné, aby viděl naši organizaci, protože nerozpoznává věci Božího ducha, věříme, že ty budeš schopen pochopit, že pravá církev nemůže být zorganizována efektivněji a podle lepšího pořádku, než jak je tomu

nyňi. (viz plán naší organizace, jak je předložen v říjnovém vydání, pod titulkem „Ekklesia“.) Apoštol Pavel nabádá každého k jednotě víry a cíle. (Fil. 3:15, 16 – Diaglott) Všichni, kdo jsou vedeni *tím samým duchem*, mohou dospět - a také dospívají - k poznání *té samé pravdy*. Jsme posvěcováni naším Velitelem a naše řady, jakkoli se mohou zdát nepatrné a odloučené, jsou navzájem pevně spojené Kristovým duchem, vírou, nadějí a láskou. Postupujeme, jak velí Pán, v semknutých praporech a dosahujeme jím vytčených cílů. Stále ale měj na paměti, že Bůh není závislý na množství vojska (srovnej Soudců 7. kapitola jako jeden z příkladů).

Žijeme s touto organizací, která je z ducha, a nijak netoužíme připodobňovat se světským vzorům, které vidíme kolem sebe. Hmotný svět nevidí a nerozlišuje ducha, který nás spojuje, a my ochotně snášíme pohanu „lidu pro zvláštní vlastnictví“. Znovu a znovu odmítáme jiné jméno než to, které přináší čest naší Hlavě – křesťané. Nepřestáváme být přesvědčeni, že mezi těmi, kdo jsou za každých okolností vedeni jeho duchem a příkladem z jeho Slova, nemůže nastat rozdělení.

Názor, že silná a viditelná organizace by měla být žádoucím cílem, byl vydavatelem označen za přízemní. Takové uvažování je typické pro „tělesného člověka“, jenž se nechá omráčit početným vzrůstem, a který obdivuje moc, soustředěnou ve viditelných organizacích, pramenící z jejich význačných postavení, daného jejich odlišností a soutěžením. Uvedené smýšlení je rovněž typické pro neduchovního člověka, který „si ale neumí představit, jak by něčeho mohla dosáhnout skupina lidí, kteří nejsou sdruženi v žádné rozpoznatelné organizaci“. Badatelé Bible opětovně potvrdili, že jediná organizace, ke které patří, je duchovní, a svět ji nevidí. Nechtějí nikomu imponovat svojí velikostí, silou, výkonností nebo majetkem či množstvím budov, které jim někde patří. Jejich je jednota ducha, nikoli organizační jednota. Snaží se druhé osvobodit od závislosti na různých náboženských vyznáních víry a od vkládání přílišné důvěry ve viditelné organizace, které se kolem jednotlivých kréd utvořily. Správně dovozují, že by bylo chybou požadovat takové jednání po druhých, zatímco by sami jednali opačně.

Strážná věž z 1. března 1979 (česky 1. března 1980 a 17/1979, samizdat) pod nadpisem „Novodobá teokratická organizace“ zavádějícím způsobem citovala ze *Strážné věže* z února 1884, a snažila se prostřednictvím nepoctivě uplatněných citátů vytvořit dojem, že materiál otištěný v roce 1884 podporuje *současný názor* svědků Jehovových na organizaci. Povšimněme si, jak slova v odstavci 16 uvádějí citaci tak, aby vznikl prostor pro vsunutí následující myšlenky:

¹⁶Výše uvedený sbor se vážně snažil, aby si zasloužil být Jehovovou viditelnou organizací a Božím nástrojem. Přerušil jakékoli spojení se sektářskými organizacemi křesťanstva i s politickými organizacemi tohoto světa. V anglickém vydání jeho oficiálního časopisu „Strážná věž“ z února 1884 jsme se mohli dočíst:

„Noví čtenáři ze všech částí země se stále ptají: Jakými *jmény* se nazýváte? Jste „Prvotní baptisté“? Jste „Misionářští baptisté“? Jste „Univerzalisté“? Jste „Adventisté“? Jste „Prvotní metodisté“? atd. Často jsme se snažili objasnit své postavení a nyní to chceme učinit několika slovy opět.

Nepatříme k ŽÁDNÉ *pozemské organizaci*, a proto, když jmenujete celý seznam sekt, musíme pokaždé odpovědět Ne. Patříme pouze k *nebeské organizaci* „jejíž jména jsou zapsána v nebi“. (Žid. 12:23; Luk. 10:20) Všichni *svatí* kteří nyní žijí nebo kteří žili během tohoto věku, náleží k NAŠÍ CÍRKEVNÍ ORGANIZACI: tak jsou všichni JEDNOU církví a ŽÁDNÁ JINÁ není Pánem uznávána. Proto každá pozemská organizace, která se i v nejmenším liší od této jednoty svatých, je v opaku k učení Písma a odporuje Pánově vůli, „aby všichni byli JEDNO“ (Jan 17:11).“

Jak se autor článku ve *Strážné věži* z 1. března 1979 (česky 1. března 1980 a 17/1979, samizdat) snaží použít pro svůj účel pravdivý citát z roku 1884 „nepatříme k ŽÁDNÉ *pozemské organizaci*“? Staví jej do takového světla, aby se zdálo, že se vztahoval pouze na odloučení od „sektářských organizací křesťanstva a od světových politických organizací“. To byla skutečnost. Badatelé Bible byli od nich odděleni; ačkoli - pro pořádek - v původním článku z roku 1884 se vůbec o „politických organizacích“ nemluví, a zmínka o nich jednoznačně slouží jako falešná stopa, která má čtenáře zmást a odvést jeho pozornost od vlastního významu uvedeného prohlášení. Původně bylo zcela jednoznačné, že výrok znamenal „nepatříme k ŽÁDNÉ *pozemské organizaci*“, a slovo „ŽÁDNÁ“ nenechávalo nikoho na pochybách, že má význam „ŽÁDNÁ NA SVĚTĚ“, tedy ani ta, kterou by *někteří stoupenci* tak rádi zřídili. Badatelé Bible jasně učili, že pokud by oni sami vytvořili organizaci, která by měla své vlastní jméno a organizační hierarchii moci, pak by pouze vytvořili jednu z dalších sektářských společností. Jediná organizace, ke které chtěli patřit, byla „nebeská organizace“, v níž jsou jména členů zapsána v nebesích.

To je také zřejmé i z kontextu. Následující odstavce (vynechané autorem z roku 1979) v článku z roku 1884 obsahují tyto body:

Jakým jménem má být tato církev nazývána? Odpovídáme: Jménem jejího *zakladatele a tvůrce* – Krista. Církev Ježíše Krista nebo církev Boží, protože byla založena Bohem na skále, kterou je Kristus, nebo křesťané, protože pod tímto jménem je lidé původně znali. (Skutky 11:26; 26:28; 1. Petra 4:16) Pavel a jeho učedníci nenásledovali učení Kalvína, a proto nemohli být známí jako kalvinisté. Nenásledovali učení Luthera, a proto nemohli být známí jako luteráni. Ale následovali učení a příklad Krista, a proto se nebránili, když je někdo nazval křesťany.

Když o tom přemýšlíš, nemyslíš, že *jedině naše pozice poskytuje základ pro jednotu*? Nebo připusťme na chvíli, že by všechna lidská kréda, rituály, modlitební knížky a institucionální jména byla zapomenuta. Všichni křesťané by si vyšli vstříc jenom v Kristově jménu, a ve vši upřímnosti a vážnosti, pod vedením Božího ducha, by studovali Jeho slovo a apoštolské spisy. Netrvalo by dlouho a závažné odlišnosti v názorech církví by byly zapomenuty.

.....

Ať již nás lidé *nazývají všelijak*, nás to netrápí. My sami nepřipouštíme, že bychom měli nést jiné než „jediné jméno, které je dáno pod nebem a mezi lidmi“ – jméno Ježíše Krista. Nazýváme se prostým „křesťané“, a nestavíme žádnou ochrannou zeď, která by nás oddělovala od kohokoli, kdo věří v základní stavební kámen, o němž se zmínil Pavel: „To je ten Kristus, který podle Písem zemřel za *naše hříchy*.“ Jestliže pro někoho tento základní stavební kámen není dost prostorný, nemá žádné právo nazývat se křesťanem.

Výše uvedené nemůže nikoho nechat na pochybách, že Russell a jeho společníci nevnímali sami sebe jako exkluzivní klub a nepokládali se za jediné vyvolené mezi křesťany. Důsledně odmítali úzkoprsý názor, podle kterého by odepírali právo na křesťanství jiným lidem a nebránili jim přijít mezi sebe tím, že by se před nimi schovávali za organizační zdí. Nebránili se nazývat křesťanem každého, kdo byl ochoten stavět na základní biblické pravdě: „To je ten Kristus, který podle Písem zemřel za *naše hříchy*.“

Tato otevřenost je patrná i z jiných vydání časopisu *Strážná věž*, ze kterých jsme již také citovali. Jenom připomenu tehdejší vstřícnost v tomto citátu: „Nevyžadujeme, aby všichni měli stejný názor jako my, abychom je nazývali křesťany, protože uznáváme, že

k růstu - jak v milosti, tak i v poznání - dochází postupně.² Od autora článku, otištěného ve *Strážné věži* v roce 1979, který v něm uváděl citace z roku 1884, by se bývalo dalo rozumně očekávat, že mu celkový pohled Badatelů Bible nebude úplně neznámý. Pokud by svému pojednání býval věnoval více úsilí, mohl by si snadno uvědomit, že jeho článek je naprosto zavádějící a vyznívá zcela opačně, než bylo stanovisko z původního pramene.

Od roku 1884 uplynulo 10 let, ale postoj Badatelů Bible k vytvoření viditelné pozemské organizace se nezměnil. Jejich pokračující nepříznivý náhled na ni je zcela zřejmý ve vydání *Strážné věže* z 15. září 1895, kde je předložen zcela nezaměnitelnými slovy. Autor zde odpovídá na otázku, jaký je nejúčinnější způsob vedení skupinových setkání. Jako jeden z prvních dvou bodů uvádí:

(2) Střežte se „organizace“. Je naprosto zbytečná. Všechna pravidla najdete v Bibli. Nechtějte svazovat svědomí druhých a nedovolte druhým, aby svazovali vaše. Jak rozumíte Božímu slovu dnes, tak projevujte víru a buďte poslušní, a den za dnem pokračujte v růstu v milosti, v poznání a lásce.³

Tak jsme jako svědkové začínali, takoví jsme byli. Jak vůbec mohlo dojít k tak nápadné proměně, jejímž důsledkem je téměř úplný obrat o 180 stupňů, který převládá v dnešní době? Ron Frye strávil mnoho „bolestných let“ v úvahách nad učením Společnosti Strážná věž ohledně autority. Tento bývalý krajský dozorce a svědek Jehovův strávil 33 let v organizaci. Po intenzivním bádání nad oprávněností dnešního nároku Společnosti na naprostou podřízenost jejích členů v roce 1980 napsal:

Dnes, více než 100 let od doby Russella, svědkové Jehovovi projevují příkladný smysl pro organizaci. Organizace je vždy na prvním místě. Slovní spojení „teokratická organizace“ se ve *Strážné věži* z 1. března 1979 (česky 1. března 1980 a 17/1979, samizdat), v článku „Jehovova vítězná organizace“, jenom v úvodních 11 odstavcích objevuje *patnáctkrát*.⁴ Hypnotizující opakování tohoto slova je Společností používáno proto, aby si svědkové Jehovovi navykli na myšlenku, že ohledně toho, co Společnost uvádí jako pravdu, je projevem závažného nedostatku nejenom vyložená pochyba, ale již i samotné kladení otázek. V naprostém protikladu k současné situaci se Russell a jeho společníci s neskrývanou otevřeností stavěli proti jakékoli pozemské organizaci.

Na otázku, co mohlo být příčinou tohoto postoje prvních Russellitů, Frye odpovídá:

Russellův antagonizmus vůči církvím s dlouhou historií je pochopitelný. Konec konců, byl to přeci jenom - nahlíženo z náboženské perspektivy - nekonformní individualista. On a jeho malá skupina následovníků neměli žádnou organizační historii. Proto se zcela přirozeně snažili minimalizovat tento nedostatek tvrzením, že Bůh nikdy neměl žádnou pozemskou organizaci, žádný monolitní, z jednoho kusu ulitý křesťanský sbor. Bůh nejedná prostřednictvím pozemských organizací. Tímto způsobem Russellovi příznivci ve svých očích mohli zlehčit náboženství, která určitou *historii měla*, a zároveň vysvětlit, proč oni *žádnou nedisponují*.

Navíc je zcela zřejmé, ve spojení s touto konkrétní naukou, že Russell rozhodně nevěřil, že by v jeho době na zemi existovala 1800 let stará, věrná a rozvázná

² *Strážná věž*, duben 1882, citováno ze stran 71, 72.

³ Když v roce 1909 vyšla kniha *The New Creation (Nové stvoření)*, zůstávalo stanovisko společnosti stejné. Bylo v ní například řečeno: „Zkouškou podílnictví na novém stvoření nebude členství v jakékoli pozemské organizaci, ale jednota s Pánem jakožto člen jeho duchovního těla; jak pravil apoštol, „neboť když je někdo v Kristu, je novým stvořením...“.

⁴ Výraz „teokratická organizace“ se obzvláště používal od vydání *Strážné věže* z 1. prosince 1939.

organizace otroka – Boží pozemský sdělovací prostředek. Nehledal ho, a ani jím nebyl vyhledáván. On a jeho společníci se nestýkali s jinými organizacemi, a ve skutečnosti projevovali přezíravý postoj ke všem společenstvím. Rozhodně a nesmiřitelně odmítli myšlenku, že by od Letnic až dosud na světě existovala pozemská, viditelná organizace, se kterou by se oni měli ztotožnit, aby mohli přijatelně sloužit Bohu.

Nicméně dnes, sto let poté, nástupci badatelů Bible a Charlese Taze Russella dokazují pravý opak. Argumentují, že nelze jinak, než vzhlížet k viditelné, pozemské organizaci, totiž té, která je propojena s Biblickou a traktátní společností Strážná věž. Ačkoli toto nebyla jejich výchozí pozice, změna okolností vyžadovala také změnu stanoviska a argumentace svědků Jehovových. Nyní nastal čas, aby ze všech sil dokazovali, že organizace je *nutná*, stejně jako dříve ze všech sil dokazovali její holou *zbytečnost*.

Posun v postoji k organizaci musel znamenat také posun v postoji k Russellovi. Potkal ho smutný osud. Až na pár příležitostných poznámek se Russell v literatuře svědků neobjevuje, a je jim téměř neznámý. Nikdo svědkům nedoporučuje, aby četli jeho úvahy. Nakladatelství, které založil, a do kterého investoval své prostředky, už desetiletí nevydalo ani jednu z jeho knih.

Jako na dlani se před námi otevírá příběh muže, o kterém svědkové Jehovovi až do dnešní doby tvrdí, že vzkřísil učení Ježíše a jeho apoštolů. Proč se na shromážděních svědků Jehovových nestudují jeho knihy, třeba jenom z historického hlediska? Protože většina jeho názorů, možná vše, co napsal, by dnes mělo nádech kacířství.

Názor Rona Frye má svoji podporu i v situaci, která nastala v době, kdy Russell ještě žil. V této kapitole jsme uvedli řadu Russellových výroků z prvních desetiletí jeho činnosti. Když je porovnáme s tím, co napsal v roce 1910, kdy již byl uznávaným „Pastorem“ rozsáhlého mezinárodního hnutí, které za sebou mělo historii tří desítek let, a kdy se jím psané časopisy četly v tisícových vydáních v mnoha zemích světa, jenom s obtížemi rozpoznáme, že se jedná o toho samého muže. Například připomeňme jeho pozdější výrok, podle kterého člověk, který by četl Bibli samotnou, bez pomoci *Studií Písem*, která obsahují jeho výklad Bible, „by upadl do duchovní temnoty během dvou let“, zatímco pokud by Boží Slovo odložil a četl pouze *Studie Písem*, byl by na konci oněch dvou let stále v duchovním „světle“. Nebo jeho prohlášení o marnosti osobního studia Bible, ve kterém studující nehledá jeho vedení: „Má plné právo se rozhodnout, že chce strávit týdny a roky tímto způsobem, ale je nanejvýš pravděpodobné, že i když náhodou něco objeví, stejně to bude špatně.“⁵

Je třeba být objektivní a uznat, že těmto výrokům předcházely poznámky, které je vymezovaly, a pro úplný obraz je nutné číst v jejich kontextu. Není nicméně sporu o tom, že Russell zpochybňoval schopnost jednotlivce samostatně bez jeho pomoci studovat Boží Slovo a dobrat se rozumných závěrů, a že publikace Společnosti Strážná věž byly se vši vehemencí představovány jako jediný zdroj Božího světla a pravdy. Russellův pád byl smutný a hluboký: ze vznešených ideálů universálního křesťanského bratrství v Kristu k neskromnému, ba až nestoudnému sektářství.

Bohužel přitom zjišťujeme, že se nejednalo o přechodný lapsus, ale o postupný vývoj v celkovém postoji, jak to dokazuje i materiál otištěný ve *Strážné věži* o rok dříve, ve vydání z 1. října 1909. Russell, zakladatel a vydavatel tohoto časopisu, v té době již uznávaný badateli Bible jako jejich výlučný a jediný pastor, rozebíral Matouše 24:45, a to především slova o „tom služebníkov“ a jeho „spolusloužících“, a jak bylo jeho zvykem, psal v redaktorské první osobě množného čísla. Pastor nejprve potvrdil, že před 14 lety jeden z přidružených společníků ve Společnosti Strážná věž (podle *Strážné věže* z 15. července 1906 to byla jeho manželka) aplikoval termín „ten služebník“ (vztahující se na věrného a rozvážného služebníka v Ježíšově podobenství) na něj samotného, ale že on, Russell, nijak

⁵ Viz kopii tohoto materiálu ve 2.kapitole, strana 27.

nehodlal zasahovat do diskuse, která se na základě toho rozvinula. Nyní by chtěl k tomu poznamenat, že dotyčná osoba, která jej s tímto termínem poprvé ztotožnila, momentálně tvrdí, že „zatímco jsme (Russell) toto postavení zaujímali, přišli jsme o ně, ztratili jsme je, a teď je v rukách jiného nástupce“. Russell potom o problému diskutuje, ale činí tak nepřímě, v zástupné formě. Nejprve uvádí výroky jeho „přátel“, následované vyjádřením jeho „oponentů“, přičemž si ponechává prostor pro své přímé poznámky na závěr. Své „přátele“ tedy nechává promlouvat takto:

Naši přátelé trvají na tom, že podle náznaků v Písmech Pán, ke konci „věku evangelia“, nebude používat mnoho sdělovacích prostředků pro šíření pravdy. Bude používat jeden sdělovací prostředek, a ostatní Pánovi věrní budou mít přednost, aby se stali „spoluslužebníky“ (spolupracovníky). Trvají na tom, že fakta spojená s naší dobou žně více než dostatečně podporují takové vysvětlení. Říkají, že všichni z nich přijali poznání současné pravdy přímo z publikací Biblické a traktátní společnosti Strážná věž, nebo nepřímě od těch, kteří byli osvíceni tímto sdělovacím prostředkem. V důsledku toho považují za přednost spolupracovat jako „spoluslužebníci“ v díle Společnosti a věří, že s takovým přístupem následují vedení božské prozřetelnosti a pokyny z Božího Slova. Domnívají se, že pokud by jednali jinak, odporovali by Božímu slovu, bránili práci na žni, a sami sobě by uškodili.

.....

Prohlašují, že podle jejich úsudku daná fakta nemohou být vykládána jinak, než jak jsou nyní chápána podle Pánova slibu: že v ustanoveném čase, na konci věků, Pán vynese z pokladnice milosti, moudrosti a pravdy věci „nové i staré“, a že v té době vyvolí jeden zvláštní sdělovací prostředek, skrze něhož všechna zmíněná požehnání budou předložena domácnosti víry – což také naznačuje, že i ostatním bude dána přednost, aby se přidali ke službě jako „spoluslužebníci“. Poukazují na to, že ti, kteří spoluslužebnictví přijali, byli požehnáni a jsou používáni při práci na žni, zatímco odpůrci upadli, vzhledem k pravdě ve dnech žně, a vzhledem ke službě této pravdě, do „venkovní temnoty“ nominalismu.

Je nutno mít na paměti, že *Strážná věž* byla Russellovým časopisem. On ji začal vydávat a kontroloval, co bude publikováno. On rozhodoval o celém jejím obsahu jako jediný redaktor.⁶ Časopis byl nositelem jeho myšlenek. Ve své poslední vůli a závěti uvedl, že i když věnuje časopis Biblické a traktátní společnosti Strážná věž (jejíž plnou kontrolu mu zajišťovalo postavení většinového akcionáře), činí tak „s jasně formulovaným stanoviskem, že během mého života budu nadále zastávat plnou kontrolu nad těmito časopisy, a po mé smrti budou spravovány podle mého přání“.⁷ Jestliže tedy mluví o postojích, které někdo zastává vůči časopisu nebo Společnosti, nebo jestliže uplatňuje termín „sdělovací prostředek“ na Společnost nebo časopis, vyjadřuje tím, co si ostatní myslí o něm, potažmo, co si on myslí o sobě. Kontext uvedeného článku to ostatně potvrzuje, a vše jenom umocňuje skutečnost, že on zastával výlučné postavení Pastora. Již dříve se o sobě zmiňoval jako o „Božím mluvčím“ a „zprostředkovateli“ zjevené pravdy.⁸ Když tedy mluví o „jediném sdělovacím prostředku“, jehož prostřednictvím lidé (jeho „přátelé“) byli osvíceni, není sporu o tom, že má na mysli spisy Charlese Taze Russella. Což je ostatně patrné z výroku, že „i ostatním bude dána

⁶ *Strážná věž* z 1. prosince 1916, strana 356.

⁷ Plné znění této vůle a závěti je zveřejněno v příloze knihy *Krize svědomí* na stranách 327 a 328; jeho úplná kontrola nad společností Strážná věž je zdokumentována na stranách 50 a 51 tamtéž.

⁸ *Strážná věž* z 15. července 1906, strana 229; fotokopie je uveřejněna v knize *Krize svědomí* na straně 326 a překlad je na straně 51.

přednost, aby se přidali ke službě jako „spoluslužebníci“ s tímto „jediným zvláštním sdělovacím prostředkem“, který Pán vybral.⁹

Další potvrzení této skutečnosti nacházíme v řadě prohlášení, která byla zveřejněna ve *Strážných věžích* v letech po Russellovy smrti. V nich nacházíme naprosto odlišný obraz C. T. Russella, než jak je tendenčně a velmi zkresleně podáván v dnešních *Strážných věžích*. *Strážná věž* z 1. března 1923 cituje Russellův výrok o tom, že někteří o něm mluví jako o „věrném a rozvážném služebníku“, zatímco jiní tento termín uplatňují na Společnost. V časopise poté čteme:

Obě vyjádření odpovídají skutečnosti, protože bratr Russell byl - v absolutním slova smyslu - Společností. Určoval její vnitřní správu a směr, kterým se bude ubírat, a na nikoho se v tomto ohledu nemusel ohlížet, a ani se neohlížel.

Po jeho smrti (16. října 1916) byl ve *Strážné věži* vydán jeho životopis, ve kterém bylo uvedeno:

Tisíce čtenářů věří, že Pastor Russell zastával úřad „věrného a rozvážného služebníka“, a že jeho slavným životním dílem bylo v pravý čas rozdělovat pokrm domácnosti víry. Jeho skromnost a pokora mu nedovolily veřejně přijmout tento vznešený název, ale v soukromých rozhovorech připustil, že se na něj vztahuje.¹⁰

Vraťme se teď zpět k vydání *Strážné věže* z 1. října 1909, ve kterém Russell vystupuje prostřednictvím svých „přátel“ a „odpůrců“. Svým odpůrcům, a v tomto případě odpůrcům názoru, že on je „ten služebník“, vkládá do úst následující slova:

Naši odpůrci jsou ve své nepřátelské opozici často zahořklí a jízliví. Tvrdí pravý opak, že totiž výraz „ten služebník“ by měl být chápán ve významu všech členů Kristovy církve, a že v tom případě výraz „jeho spoluslužebníci“ nedává smysl, protože se vztahuje na tu samou třídu zasvěcení. Prohlašují, že ačkoli je pravda, že přijali: své první osvěcení o hodnotě Kristovy smrti jako „výkupného pro všechny“; a své počáteční poznání o „čase obnovy všech věcí“; a své první ocenění pro „vyšší povolání“; a své počáteční pochopení o parousii a čase žně v této době; a své první pochopení o splnění proroctví v tomto čase žně; a své první porozumění o stavu člověka a jeho vykoupení, smíření s Bohem a jeho obnovení; že ačkoli je pravda, že vše zmíněné přijali z publikací této Společnosti, nic to nemění na tom, že tyto pravdy již byly dříve zveřejněny jinde, a usilují tyto prameny najít. Kromě toho tvrdí, že pokud bychom tento biblický verš uplatnili na nás, že bychom tím de facto vyhlásili svoji neomylnost.

.....

Nicméně, zatímco tito odpůrci nepopírají, jaká služba jim byla prokázána, uvádí rovněž, že pokud by vysvětlení Matouše 24:45 bylo správné, pak by se ocitli v situaci, kdy by museli uplatnit i další část tohoto podobenství - totiž: „Vskutku říkám vám, že ho učiní pánem nad vším svým majetkem.“ Takové další uplatnění by ovšem znamenalo, že jak „spoluslužebníci“, tak „domácnost víry“ v zásadě nemohou

⁹ Stojí za zmínku, že když tento článek citovala *Strážná věž* z 15. prosince 1981, strana 25 (česky 1. srpna 1982, strana 15), zcela vynechala odkaz na jiné spolčníky *Strážné věže* jako na „spoluslužebníky“ spolu s „tím služebníkem“, který je „jediným kanálem“. Tak mohl tento časopis vytvořit falešné zdání, že se výraz „věrný otrok“ uplatňoval na časopis *Strážná věž* spíše než na Charlese Taze Russella. Tento druh úprav se nedá označit jinak, než jako novinářská nepoctivost.

¹⁰ *Strážná věž* z 1. prosince 1916, strana 356; viz též kniha *Krise svědomí*, kde jsou na stranách 50-54 a 326-330 kopie článků, v nichž ve 20. letech společnost *Strážná věž* trvala na tom, že Russell je „věrný a rozvážný otrok“.

očekávat, že by svůj duchovní pokrm mohli dostat od někoho jiného nebo odněkud jinud, než od „toho služebníka“. To je princip, kterému odporují, a proto odporují v celé záležitosti.

Bude užitečné si povšimnout, že tehdejší „odpůrci“ zastávali přesně tentýž názor, který dnešní Společnost Strážná věž prosazuje – že pojem „věrný a rozvážný služebník“ má být chápán tak, že se vztahuje na „všechny členy Kristovy církve, a nikoli na jednoho člověka. Ale vraťme se zpět k původnímu sporu. Názor „odpůrců“ byl, že chápat Russella jako „toho služebníka“, a nazývat ostatní z téže třídy „spoluslužebníky“ „nedává smysl“, protože **všichni** byli součástí „toho služebníka“. Zřetelně si uvědomovali, jaké nebezpečí spočívá v tom, jestliže je kdokoli z lidí vyzdvižen jako jediný sdělovací prostředek pravdy a porozumění. Pro Russella jejich pochyby o jeho jedinečném vztahu k Bohu, daného jeho postavením, v němž zastával pozici „toho služebníka“ a „sdělovacího prostředku“, znamenaly, že zaujali „nepřátelské postavení a jsou zahořklí a jízliví“. Čtenář ať sám posoudí, zda volba jazyka, jímž jsou častováni dnešní disidenti v řadách Strážné věže, je podobností čistě náhodnou.

Ve své knize Božský plán věků z roku 1886, tedy 23 let před rokem 1909, o němž mluvíme, Russell napsal, že vývoj hierarchické organizace má své kořeny „v nepatřičné úctě k učení omylných lidí“.

Postupně došlo ke vzniku zvláštní třídy duchovenstva, jejíž členové považovali sebe sama, a byli druhými považováni, za náležité průvodce vírou a vlastním náboženským životem. Boží Slovo bylo odsunuto stranou. Papežská kurie vznikla jako důsledek nepatřičné úcty k učení omylných lidí, zatímco neomylné Boží Slovo bylo zanedbáno. Jak závažně pochybená a ničemná byla cesta, která nedbala na pravdu. Není tajemstvím, že jak církev, tak celý civilizovaný svět, byli téměř ubití tímto systémem, který vedl k uctívání tradic a různých vyznání víry.

Ale když někdo Russellovi za dvacet tři let, v roce 1909, nevyjádří plnou podporu v názoru, že jeho dílo představuje „jedinečný, zvláštní sdělovací prostředek“, tu on dokazuje ze všech sil, že jeho spisy mají punc velké důležitosti, ba že jsou dokonce životně důležité. A vede své „přátele“ k tomu, aby o jeho publikacích vyznali:

Tito přátelé zdůrazňují, že jejich dědové a otcové i oni sami po celé generace, dokud jim Pán prostřednictvím Společnosti neposlal do rukou „klíče k Bibli“, pravidelně chodili na biblické kursy a jiná studia, aniž by jim to nějak prospělo. Zdůrazňují, že nechat bez vážného povšimnutí Pánovo vedení, a nedbat při svém studiu na učitele poslaného Pánem, by znamenalo nectít Pána, který jej poslal na pomoc a odmítnout Pánovu štědrú ruku; jediným výsledkem, ke kterému by toto chování vedlo, by byla postupná ztráta světla – a k tomu úměrně závažná i ztráta svatého Ducha, ducha pravdy, s následným návratem do „venkovní tmy“, ve které se nachází svět a nominální církev, z nichž jsme byli vychváčeni pravdou. Jak o tom píše apoštol, ani naši přátelé nemají pochybností o tom, že takové jednání by bylo podobné svini, která se válí zpět ve svém blátě, a psu, který se vrátil ke svému zvratku. Přátelé také prohlašují, že pokud by se někdo vydal touto cestou, pro ně osobně by to znamenalo, že by se o takovém člověku museli domnívat, že si jenom málo váží svého povolání ze tmy do podivuhodného světla, a že nedoceňuje „jasnou jitrní hvězdu“, kterou Pán zaslíbil jako předzvěst slavného úsvitu nového pořádku. – 2. Petra 1:19-21

Přátelé dále chovají pevné přesvědčení, že jednotlivé knihy ze série Úsvit milénia – Studie Písem jsou svojí podstatou vlastně samotnou Bibli v uspořádané, systematické formě, a že to byla právě tato systematizace Bible, která je přivedla do jejich současného stavu osvícení a radosti ve svatém Duchu. Neváhají prohlásit, že se často pouze vydává za biblické studium, když někdo hloubá a domnívá se a zápasí

s textem vzhledem k věci v Bibli výsledně neuvedeným. Oni se něčeho takového obávají, a velmi touží, aby zůstali blízko Pána a poselství, o kterém věří, že jim Pán poslal. Na tomto základě přátelé dávají přednost studiu Bible osvícení a vedeni „*Studiem Berojských*“, a „*Studiemi Písem*“, a očekávají, že tyto zdroje je nadále budou osvětlovat a vést zvoleným směrem, místo aby očekávali, že by se jim dostalo zvláštního zjevení odjinud, ať již by oni vzali všechn svůj rozum do hrsti, nebo by čerpali z mnoha jiných zdrojů.¹¹

Je téměř nemožné přehlédnout, že úlohou „přátel“ je zdůraznit, jak zcela neplodné bylo studium Bible, o které se snažili oni i jejich předkové, a to až do okamžiku, kdy se objevily publikace Společnosti Strážná věž. Jak je patrné, Boží svatý duch na ně buď vůbec nepůsobil, nebo jeho působení bylo neúčinné, a tak jim, případně jejich otcům, neposkytl pomoc, kterou potřebovali. Lhostejno, že vznášeli k Bohu prosebné žádosti, generace za generací. Bůh neodpovídal, protože ještě nenastal ustanovený čas, ve kterém se měl objevit Jeho vyvolený „sdělovací prostředek“.¹² Stojí rovněž za povšimnutí, že Russell nechává své „přátele“, aby vyjádřili myšlenku, podle které „nechat bez vážného povšimnutí Pánovo vedení, a nedbat při svém studiu na učitele poslaného Pánem by znamenalo nectít Pána, který jej poslal na pomoc, a odmítnout Pánovu štědrú ruku“; jediným výsledkem, ke kterému by toto chování vedlo, by byla „postupná ztráta světla“ – a k tomu úměrně závažná i ztráta svatého Ducha, ducha pravdy, s následným návratem do „venkovní tmy“. Takové myšlenky jsme se nakonec dočkali z pera muže, který několik desítek let předtím prohlásil, že „nepatřičná úcta k učení omylných lidí“ byla příčinou, která vedla k hierarchii a zotročení věřících!

V závěrečné fázi článku Russell opouští literární prostředek duelu „přátel“ a „odpůrců“, a přechází k přímému vyjádření svých myšlenek. Čtenáři by se chtělo pochválit jej za počáteční výzvy k tomu, abychom se vyhýbali hádkám a ostouzení, a za to, že naléhá, abychom rozpoznali důležitost „mírnosti“ a „pokory“. Jedním a tím samým dechem nicméně označuje každého, kdo neuznává za biblicky podložené, že by on se svými časopisy byl Božím jediným sdělovacím prostředkem, za „nevěrného spoluslužebníka“, „vychytralého“, „svárlivého“, „jakoby naočkovaného šílenstvím a satanskou vzteklinou“. Všichni, kdo se rozhodnou dále nepokračovat se Společností Strážná věž, jsou popsáni jako „propadlí sítem“. Pravda, vybízí nás k tomu, abychom byli shovívaví k lidem, kteří náhle „oslepli“, ale sám o těchto disidentech mluví jako o „těch, kteří jsou v této hodině pokušení sráženi šípy nepřítelů, protože jsou - z Božího stanoviska - nehodní Jeho nezbytné podpory“. Je nad slunce jasnější, že v jeho mysli být pokorný, mírný a vzdělavatelný vyžaduje, aby člověk ve vši poníženosti uznal, že Kristus vyvolil jenom jednoho jediného a zvláštního „služebníka“, jeden jediný a zvláštní sdělovací prostředek, a rovněž pokorně přijal spisy tohoto „služebníka“ jako zdroj, který - ohledně poznání Boha - široko daleko nemá a ani nemůže mít konkurenci.

Při čtení článku jsem si silně uvědomoval, že bez ohledu na to, jak silně může být nábožensky zaměřena, uvažování lidské mysli může být až neuvěřitelně zdeformované. Jak jinak vysvětlit, že by člověk mohl sám sebe či své spisy tak chválit, přikládat jim obrovský, životně důležitý význam, obhajovat sebou samotným vyhlášené postavení zvláštního, jedinečného, dosud nevídaného a již nikdy neopakovatelného Božího prostředníka, a vzápětí obvinít z nedostatku pokory, mírnosti a vzdělavatelnosti každého, kdo si o tom všem dovolí pochybovat? Nemohu, než na takové jednání nahlížet jako na druh duševní choroby, infekci,

¹¹ O tři měsíce později, ve vydání *Strážné věže* z 15. prosince 1909, na straně 371, varoval čtenáře časopisu, že probíhá zkouška a že „Istivý nepřítel“ se v nich snaží „vyvolat předsudky proti samotným prostředkům, které opatřil Bůh, aby upevnil [poslední členy těla] Kristova v tomto zlém dni.“ To se dělo skrze jistou skupinu vůdců, kteří se pokoušeli vytlačit publikace Strážné věže Biblí, a Russell tvrdil, že tím usilují „postavit se mezi Boží lid a božsky poskytované pochopení Božího slova.“

¹² Srovnej Jana 14:26; 1. Jana 2:27; 5:20.

vyvolanou působením sebestřednosti, která vždy vzniká tam, kde se vytvoří prostředí obtěžkané důležitostí a mocí jedné osoby. Ani jeden z nás není vůči tomuto šílenství imunní. Jsme proti němu chráněni, pokud stále, vědomě, důsledně uznáváme, že každé vedení je Kristovo, a že jakkoli důležitý může být náš vztah s Bohem, vztah jiných lidí k němu může nabýt minimálně stejného významu. Jsme chráněni tak dlouho, dokud uznáváme, že před Bohem jsou si všichni lidé rovni.

Zbývá již jen porovnat tuto část dějin svědků Jehovových, včetně prohlášení, která během této doby byla uveřejněna, s výroky Ignatia, Cypriána a ostatních raných církevních představitelů, kteří usilovali o prohloubení závislosti a oddanosti věřících k biskupům jako k náboženským učitelům označených samotným Bohem. Tehdy byli věřící lidé, kteří se ihned nepodrobili lidskému prostředníku nebo s ním okamžitě nesouhlasili, nařčení ze „zneuctívání Pána“, a hrozivé důsledky byly předloženy všem, kdo kladli otázky ohledně privilegovaného postavení, které jmenování samotným Pánem znamená. Lightfoot uvedl, že se biskup stal „nepostradatelným sdělovacím prostředkem Boží milosti“. V Russellově případě pozorujeme muže, který sám sebe představuje jako „jedinečný a zvláštní sdělovací prostředek“ Boží, skrze něhož ostatní mohou obdržet opravdové porozumění a vedení. Podobnost je zřejmá.

Staletí stará historická pravda, podle které znovu a znovu dochází k přehnanému přikládání důležitosti smrtelnému člověku, a v důsledku toho je mu přidělena neoprávněná autorita, se opět opakovala. Tato nešťastná situace se vzápětí měla ještě více vyhrotit.

Centralizační proces nabírá na intenzitě

Po Russellově smrti v roce 1916 následovalo období nejistoty. Naprostý krach důmyslně vybudovaného, navzájem časově propojeného systému výkladu proroctví, které oznamoval, (podle jeho výkladu se proroctví začalo naplňovat v roce 1874 a mělo vyvrcholit v roce 1914) vedl ke zmatku a vyvolal mnohé nepříjemné otázky.¹³

Jeho nástupce, Joseph F. Rutherford, se musel s touto situací vyrovnat. Také on byl vystaven zkoušce, ve které bylo otázkou, jak obstojí vznešené ideály, se kterými hnutí původně začínalo.

Kniha *Krise svědomí* podrobně dokládá, jaké prostředky Rutherford zvolil, když znovu zaváděl pořádek do svých řad. Mezi ně patřila halasná, dogmatická obhajoba tradičních nauk Společnosti, skryté zastrašování namířené na každého, kdo by pochyboval o absolutní správnosti časových proroctví, ať již těch nedávno minulých nebo právě deklamovaných, záplava kategorické terminologie, ve které zdomácněla slova jako „nepopíratelný“, „s prokazatelnou jistotou“, „správný nade všechnu pochybnost“, „božského původu a božsky potvrzený“, „příliš dokonalý, než aby to byla náhoda nebo lidský výmysl“.

Všechny uvedené termíny se přitom vztahovaly na časová proroctví, která dnes již dávno upadla v zapomnění.¹⁴ Tato metoda ale neměla žádoucí účinek, jak dokládají údaje, podle nichž většina původních, předválečných členů s hnutím v této době přerušila kontakt.

Rutherford navíc přilil olej do ohně tím, že trval na tom, aby mu - jako novému prezidentovi Společnosti Strážná věž - náležela stejná autorita, kterou před ním vládl Russell. Problém ovšem spočíval v tom, že na rozdíl od svého předchůdce ani nebyl zakladatelem Společnosti, a ani v ní nezastával postavení většinového akcionáře. Z těchto důvodů došlo ve výboru ředitelů k vážnému střetu. Rutherford nejprve propustil čtyři ředitele, kteří se vzpírali jeho absolutní moci, a ještě později rozpustil celý redakční výbor, který byl jmenován

¹³ Viz kniha *Krise svědomí*, strany 127 až 151.

¹⁴ Viz kniha *Krise svědomí*, strany 152 až 179.

Russellem. Tak potlačil každý odpor, a v ústředí Společnosti zaujal postavení autoritativního monarchy.

Ačkoli prezident nyní zcela ovládal Společnost (akciovou Společnost Strážná věž) jako takovou a všečen tištěný materiál, který vydávala, jeho kontrolní pravomoc končila u jejích bran. V době, kdy byl prezidentem Charles Taze Russell, akciová Společnost Strážná věž byla chápána pouze jako nástroj, který byl používán k šíření jeho poselství. Ani Společnost, ani žádný z jejích úředníků nevykonávali sebemenší administrativní kontrolu nad sbory neboli „ekléziemi“, které v reakci na poselství vznikaly. Pokud k nějaké kontrole vůbec docházelo, pak byla v zásadě především přesvědčovací povahy. Za nových okolností ale kladení důrazu na trpělivé přesvědčování přestalo být považováno za dostačující, a začalo být průběžně nahrazováno donucovacími metodami. Cílem se stalo zachování jednoty, případně její *vynucení*, a proces, který se v tomto období odehrál, byl věrnou kopií *soustředování autority a kontroly*, ke kterým předtím došlo v křesťanství.

Jak uvádí kniha Společnosti *„Svědkové Jehovovi v Božím předsevzetí“*, v roce 1919, pouhé dva roky po nástupu Rutherforda do předsednictví, byly sbory vyzvány, aby se „zaregistrovaly jako služební organizace u Společnosti“, přičemž jim bylo dáno na vědomí, že vzápětí po jejich registraci brooklynské ústředí jmenuje jednoho z bratrů ve sboru jako zástupce Společnosti, a ten bude nazýván „ředitel“. Zmíněná kniha k tomu na straně 95 dodává:

Význam tohoto jmenování spočíval v tom, že tak vůbec poprvé došlo k odebrání autority sborům, která jim náležela na základě demokratických voleb, jimiž byli do úřadů voleni sboroví starší, a od této chvíle vedení začalo spadat výlučně pod mezinárodní dohled Společnosti. Pravda, vedení ještě nebylo úplné, ale viditelná teokratická organizace má svůj počátek v této úpravě.

První krok na cestě ke ztrátě svobody byl učiněn.

Krátce nato se Rutherford začal ještě více vzdalovat pozici, kterou Strážná věž zastávala v předcházejících desetiletích. Jeho činnost nabrala směr, který Russell kdysi ostře napadl jako projev „tělesného smýšlení“: „vytvoření viditelné, pozemské, pevně propojené, centralizované organizace“. Pouhý rok po vytvoření pozice „ředitele“, došlo k dalšímu posunu. Opět citujeme z knihy Společnosti:

Rok 1920 přinesl do sborů ještě hlubší vštípení odpovědnosti za kázání. Každý, kdo se účastnil svědecké práce, byl povinen odevzdávat o této činnosti týdenní zprávu.¹⁵

Tímto způsobem byla mysl lidí, spojených se Společností, utvářena k přijetí podřízeného postavení a kontroly, protože za normálních okolností podáváme zprávu buď našemu nadřízenému, nebo alespoň někomu, komu se cítíme být nějak zavázáni.

V prvním století bylo dobré poselství oznamováno po celé římské říši, a přijaly je tisíce lidí. Apoštol Pavel, který kázal lidem v mnoha národech, nikdy ani na okamžik nepřičítal šíření dobré zprávy lidské organizaci. Ba právě naopak. Uznává: „Ani ten, kdo sází, není nic, ani ten, kdo zalévá, ale Bůh, který dává vzrůst.“¹⁶ Poněkud podobným způsobem i první prezident Společnosti Strážná věž připouštěl, že by bylo projevem tělesného smýšlení, pokud by se někdo domníval, že viditelná organizace lidí je schopná „něčeho pořádného dosáhnout“.

¹⁵ Viz kniha *Svědkové Jehovovi v Božím předsevzetí*, strana 96.

¹⁶ 1. Korint'ánům 3:5-7.

V protikladu k tomu se dá říci, že Rutherfordův důraz na organizaci přerůstal až v posedlost. V roce 1922 *Strážná věž* uvedla:

Účinnost, se kterou svědectví musí být vydáno, zcela nevyhnutelně závisí převážně na organizovaném úsilí, které bude ve službě vyvinuto.¹⁷

Tato věta znovu zaznívá o 64 let později. *Strážná věž* z 1. června 1986 na straně 25 (česky 1. dubna 1987, strana 32) charakterizuje dílo svědků Jehovových v roce 1985:

Toto dílo by se nikdy nedalo vykonat bez organizace. ... Mohli to udělat jen proto, že byli účinně organizováni v téměř 50 000 sborech, všichni pod viditelným vedením svého jediného vedoucího sboru.

Moc svatého Ducha jakoby upadla v zapomnění, nahrazena ‚efektivním organizováním‘ (a muži – organizačními pracovníky), bez kterého by úspěch nebyl možný. Napadá nás, jak je možné, že si křesťané v prvním století neuvědomovali ‚marnou snahu‘ uspět v kázání po celé římské říši, aniž by předtím vybudovali viditelné pozemské ústředí, ze kterého by se jejich činnost odvíjela? Ve skutečnosti ani v jedné ze zpráv, které jsou v Písmu podány o šíření evangelia a jeho přijetí mnoha tisíci lidmi, není ani řádka o tom, že by se tak stalo v důsledku organizační brilance. Později v této knize, v kapitolách 6 a 7, bude předložen názor, že klíčovým faktorem k úspěchu dobrého poselství byl pravý opak organizovanosti, totiž spontánnost, neformálnost a naprostá absence jakékoli naprogramované, dozorované činnosti.

Teokracie – vláda Boha seshora dolů

V průběhu následujícího desetiletí Rutherford pokračoval v upevňování moci Společnosti (a protože byl jejím prezidentem, zároveň i svého postavení). V roce 1931 osobně pro organizaci vybral označení „svědkové Jehovovi“. V roce 1932 odstranil rady starších, které do té doby stále ještě byly voleny jednotlivými sbory. V prohlášení k této změně uvedl, že sborové uspořádání, podle kterého jsou rady starších voleny členy sboru, „není v souladu se zásadami velkého Teokrata, který ve své svatyni vládne seshora dolů“. Od tohoto okamžiku sbory pouze navrhovaly takzvaného „ředitele služby“, který musel být schválen výkonným úředníkem Společnosti nebo jejím manažerem.¹⁸

V roce 1938 byly sbory na celém světě vyzvány, aby přijaly rezoluci, kterou dávají všechna práva brooklynskému ústředí k tomu, že všichni, kdo budou zastávat jakékoli odpovědné postavení v kterémkoli sboru na světě, musí do tohoto postavení být jmenováni tímto ústředím. Tím byl v praxi završen proces vzniku teokracie neboli bohovlády. Soustředění moci a autority bylo dotaženo do konce. Bůh nyní mohl konečně začít vládnout, vládnout seshora dolů – ale ještě předtím, než se jeho rozhodnutí opravdu dostalo až dolů, muselo si pokaždé zaskočit na slovíčko do Brooklynu. Co kdysi náboženským vůdcům minulosti trvalo přes dvě staletí, organizace Strážná věž dokázala za pouhých padesát let.

Obdobně jako podmínky v křesťanství v bouřlivých desetiletích po smrti apoštolů, také pro Strážnou věž bouřlivá doba po smrti jejího zakladatele, která se odrazila v nejrůznějších pnutích a následné touze po jednotě a pořádku, poskytla ospravedlnění pro urychlenou centralizaci autority a následnou podřízenost jednotlivce této moci. Všichni byli opakovaně vyzýváni, aby se podřídili teokratickému pořádku, což jinými slovy znamenalo, že

¹⁷ *Strážná věž* z 15. prosince 1922, strana 389.

¹⁸ *Svědkové Jehovovi v Božím předsevzetí*, strana 127.

se mají podřídít pokynům z ústředí, jako by to byly pokyny od Boha. Rozhodnutí prezidenta Společnosti Strážná věž odstranit rady starších a místo nich nastolit teokratický pořádek byly později vykládány jako naplnění Danielova proroctví o „vyčištění svatyně“ po 2300 dnech. Nové výklady Bible a nová učení organizace byly předkládány jako „záblesky světla“, které vycházely z Božího chrámu, jak jej ve Zjevení popisuje apoštol Jan.¹⁹ Mimochodem, v literatuře Společnosti autoři nazývali sebe sama a své nejvěrnější termínem „třída svatyně“ – jak příhodné pro ty, kteří se „posadili v chrámu (svatyni) Boha“!

Ve světle výše zmíněných událostí se zdá být zřetelným, že se tehdy ve Společnosti Strážná věž začíná objevovat „člověk bezzákonnosti“ se všemi jeho charakteristickými rysy, které byly patrné v okolních náboženstvích, ať již významných nebo obskurních.

Organizace nezbytná pro záchranu života

První vydání *Strážné věže* uznávala, že lidé soustředění kolem tohoto časopisu nejsou jedinými křesťany na světě, a že nejsou skupinou soustředěnou v nějaké lidské organizaci, která by od ostatních lidí byla oddělena vysokou zdí a úzkou bránou pro vstup. Záchrana nijak nezávisela na členství v lidské organizaci, ale na hloubce víry. Doba soudce Rutherforda, v naprostém protikladu k tomuto původnímu přístupu přinesla stále větší a větší důraz na viditelnou organizaci a její význam. Svět se najednou rozdělil na dva tábory, a tyto tábory vytvářely dvě vše pohlcující organizace. Jak vysvětluje kniha *„Nepřátelé“*, publikovaná v roce 1937, strana 72 (tato kniha byla *první* knihou, která mě do studia víry svědků uváděla):

Na světě existují dvě obrovské, protichůdné organizace, to jest: organizace všemohoucího Boha, která je naprosto spravedlivá, čistá a pravdivá, a organizace ďábla, falešného napodobitele, vystupujícího v Boží podobě, která je nesvatá, zkažená a skrz naskrz pokřivená. Lidé na zemi slouží buď jedné nebo druhé organizaci.

V případě členů křesťanských sborů v té době se nejednalo ani tak o tento názor brooklynského ústředí, který jim byl předložen, jako o jeho *vynucování*, které na ně mělo zásadní vliv.

Postoj, který byl prosazován, je nutil k přijetí názoru, že člověk se může těšit z *Božího vedení* pouze za jednoho předpokladu: že se podřídí vedení, které přichází prostřednictvím *viditelné organizace* (s ústředím v Brooklynu), protože vše mimo tuto organizaci je polapeno v sítích satanovy organizace. Svědkové Jehovovi to tak vnímali, a jako všichni, i já jsem to tak pociťoval.

Lidé, kteří se nacházeli mimo organizaci svědků Jehovových, a nebyli ochotni přijmout tvrzení organizace o Kristově neviditelné přítomnosti od roku 1914 a jiné nauky, spojené s tímto datem, byli odsouzeni jako ti, kteří *vzdorují slovu samotného Boha*. Skutečnost, že nepřijali učení organizace, vedla k automatickému závěru o jejich „*neochotě podřídít se Bohu*“.²⁰ V letech 1922 až 1928 proběhla série sedmi sjezdů svědků Jehovových, na kterých bylo přijato sedm rezolucí. Tyto rezoluce byly vysvětleny jako naplnění božského proroctví o sedmi trubkách ze Zjevení 8 a 9. Kromě jiného opakovaně odsuzovaly Společnost národů, mezinárodní obchod a náboženství. Jejich hlavním námětem byl ale spor o to, kdo

¹⁹ Daniel 8:14; Zjevení 4:5; 11:19; viz též *Svědkové Jehovovi v Božím předsevzetí*, strana 127; kniha *Your Will Be Done on Earth (Staň se tvá vůle na zemi)*, strany 210-217; *Light I (Světlo)*, první kniha (1930) strany 104, 227-229.

²⁰ *Light I (Světlo)*, první kniha, strany 122, 123.

odmítne a kdo přijme výroky a nároky Společnosti v souvislosti s rokem 1914.²¹ Uvedme některá prohlášení v brožurce *Dělení lidstva* (strany 61-63), která jsou typická pro stanovisko k ne-svědům, jenž bylo prezentováno ve zmíněných rezolucích:

Těm, kteří milují Jehovu, byly na tajných místech Nejvyššího zjeveny jisté pravdy, které nyní musíme hlásat všem národům. (Matouš 10:27) Mezi tyto zjevené pravdy patří: že Jehova je pravý Bůh; že Ježíš je jeho pomazaný král, který je právoplatným vládcem země; že se v roce 1918 ujal vlády, a jeho prvním činem bylo vyhoštění satana z nebeských míst; že roce 1918 začal shromažďovat své věrné do jednotné skupiny a oznámil jim, že satan na zemi vybudoval mocnou organizaci sestávající z náboženství, politiky a obchodu; že zakrátko bude vybojována bitva armagedonská; že satan, který ví, jak málo času má, nyní zvláště lidstvo sužuje; že za účelem plného ospravedlnění Božího svatého jména a záchrany jeho lidu, bitva armagedonská vyvrcholí naprostou zkázou satanovy organizace, včetně všech národů lidstva; že navzdory velkému odporu se tuto zprávu neboli svědectví musí dozvědět všichni lidé; a že toto upozornění není míněno jako hrozba, ale jako slavnostní varování, které ti, kdo jej slyší, mohou buď přijmout, nebo zamítnout; ber jak ber.

.....

Každý, kdo je na satanově straně a odporuje Jehovově pravdě, zemře; ti, kdo slouží Jehovovi budou žít navždy a budou ho poslouchat a ctít jeho svaté jméno.

Přijmout tyto nauky, mezi nimiž jednou z nejvýznamnějších částí bylo proroctví vztahující se k roku 1914, bylo totožné s přijetím organizace, která jménem Boha mluví, tedy brooklynské Společnosti Strážná věž, a takové přijetí také zároveň znamenalo podřízení teokratickému pořádku. Nezapomeňme: z hlediska svědků existovaly pouze dva tábory, dva světy, dvě organizace - satanova a Boží. Nebylo jiné cesty, jak uniknout zničení, než oddělit se od satanovy organizace, do které patřilo 99.9 % lidí, a zařadit se do Boží organizace, tvořené zástupem 100 000 svědků Jehovových, představujících asi 0.006% lidí. Takový byl výběr. Ber jak ber. A když si zvolíš špatně, zemřeš. My jsme tě varovali.

Článek nazvaný „Spravedlivé požadavky“ byl otištěný ve *Strážné věži* z 1. července 1943. Ačkoli to bylo již po Rutherfordově smrti, jeho obsah (str. 204-206) dokumentuje postoj naprosté podřízenosti organizaci a ozřejmuje, jak hluboce byla tímto postojem zasažena mysl svědků Jehovových, kteří byli s organizací v době jeho prezidentství spojeni. Z článku je rovněž patrné, s jakou přímostí či rovnou nestydatostí organizace žádala všechny kolem, aby položili rovnítko mezi její slova a slovo Boží. Na ukázkou uvádím několik citací:

Každá organizace svým členům vydává specifické pokyny. V minulosti Bůh svým služebníkům sděloval „organizační nařízení“ prostřednictvím svého ústředního zástupce neboli sdělovacího prostředku. Každý radostně přijal svojí úlohu a věrně ji vykonával.

Apoštol píše, že dnes k nám Jehova mluví prostřednictvím Syna. (Žid. 1:1, 2) Jeho Syn se vrátil jako král; přišel do svého chrámu. Jmenoval svého „věrného a rozvážného služebníka“, který je jeho viditelným mluvčím, a říká těm, kteří mají přednost zastupovat ho na zemi: „Toto poselství o Božím království bude kázáno na svědectví všem národům.“ (Mat. 24:14)

.....

²¹ *Light I* (Světlo; první kniha), strany 108, 111, 118, 122-125, 139, 140; 218, 219; viz též knihu *Then Is Finished the Mystery of God* [Tehdy bude ukončeno Boží tajemství] (1969), strany 209-247.

Vyjádření Boží vůle, nejprve skrze slovo jeho Krále, a potom skrze na zemi ustanoveného zástupce, je zákonem neboli nařízením pro jednání „věrného a rozvážného služebníka“, a pro jeho současné spoléčníky dobré vůle, kteří budou věčně žít na zemi v novém světě. Pán pro nás dále uvádí podrobnosti organizačních nařízení, a činí je použitelnějšími prostřednictvím „věrného a rozvážného služebníka“. To On říká: „Řádně přidělme pole, tento svět, zvláštním průkopníkům, pravidelným průkopníkům a místním sborům svědků Jehovových, tak aby každý ve svém území mohl vydávat dostatečné svědectví, a určíme každému jeho díl odpovědnosti, kterou ponese ve svém pracovním přidělení pro blaho nového světa.“ To On říká, že požadavkem pro zvláštní průkopníky je měsíčně sloužit 175 hodin a vykonat 50 opětovných návštěv, protože tímto způsobem mohou získat dostatečný počet studií; a pravidelným průkopníkům říká, že pro ně je vhodné sloužit 150 hodin, a přitom vykonat tolik návštěv, a zahájit tolik studií, jak to bude možné. A sborovým zvěstovatelům říká: „Pro každého sborového zvěstovatele ustanovme kvótu 60 hodin, 12 opětovných návštěv a nejméně jednoho týdenního studia.“ Tyto pokyny dostáváme od Pána skrze jím ustanoveného zástupce, a tak víme, co máme dělat; a opravdu, pro ty, kteří milují Pána a nechají se vést jeho radami, jsou tyto služební požadavky rozumné. Pán vyjádřil svoji vůli, a nyní by měl ustát každý spor. Tyto požadavky jsou pro vaše dobro; jejich poslušností se prokazujete jako věrní a chválíte Pánovo jméno.

Tato nařízení od Pána jsou vydávána jak pro jednotlivce, tak i pro sbory. Téměř každý, kdo se zasvětil Pánu, uznává, že sbor vyžaduje organizaci, mají-li se v něm věci dít řádně. Všichni bratři ale dostatečně neoceňují, že i oni, aby mohli dobře plnit svůj díl odpovědnosti jako jednotlivci, potřebují organizaci stejným způsobem, jako ji potřebuje sbor. Pro znázornění: Všichni uznávají, že každý sbor by měl ve službě pracovat na vymezeném území, ale ne všichni si myslí, že by každý jednotlivě měl mít přidělenou část z tohoto území. Pokud by zvěstovatel dospěl k pošetilému závěru, že může přijatelně sloužit Pánovi, aniž by měl osobní přidělení, bylo by to podobné, jako kdyby si sbor pošetile myslel, že může přijatelně sloužit Pánovi, aniž by mu pro službu bylo přiděleno sborové území. Sbor má povinnost sloužit a systematicky pracovat dům od domu, vracet se na opětovné návštěvy, vést studia s knihami Společnosti, sloužit s časopisy, a celkově pomáhat lidem dobré vůle. Sboru je přiděleno město a jeho okolí, kde se bude sloužit. Bylo by vrcholem hlouposti, kdyby sboroví zvěstovatelé opustili město, které jim bylo svěřeno, a vydali se do jiného, 20 mil vzdáleného města, které je přiděleno jinému sboru, a tam najednou začali sloužit. Každý inteligentní člověk musí přiznat, že takový čin by byl nejenom bláznovstvím, ale ještě něčím horším, totiž nevěrností vůči Pánu. Obdobné zásady se vztahují na každého zvěstovatele, který odmítá přijmout svůj díl odpovědnosti za jemu osobně přidělené území, a který případně také odmítá, aby toto území bylo co nejbližší k jeho bydlišti. Čím dále bude území od místa, kde bydlí, tím méně času bude moci věnovat tomuto přidělení, a tím obtížnější pro něj bude, aby zájmům v tomto území byla věnována náležitá pozornost. V důsledku toto mrhání časem a energií vyjadřuje míru nevěry našemu Pánu.

Nastal čas, kdy každý před Pánem musí plně nést svůj vlastní náklad. Pán nás dnes více než dostatečně zásobil novými knihami a brožurami s otázkami a odpověďmi, které obsahují vyčerpávající pokyny pro řádné vedení studia a další instrukce. Absolutně nikdo, ať se jedná o muže nebo ženu, nebude omluven, pokud bude tvrdit, že nemůže přijmout jemu osobně přidělenou část území, a převzít za ně plnou odpovědnost. Ti, kdo opravdu milují Pána a jsou bojovníky za nový svět, se nebudou pokoušet o žádné výmluvy nebo záminky, ale uslyší slovo Pána, když říká: Udělejme to tak, a právě tak, a vždy budou mít na mysli, že výraz „udělejme“ zahrnuje Pána, který s nimi bude při každém jejich konání. – Matouš 18:20.

Pán nám dnes skrze „věrného a rozvážného služebníka“ jasně určuje: „Propracujme naše obvody čtyřikrát za šest měsíců.“ To je ode dneška naším organizačním výnosem, který pro nás má stejně závaznou platnost, jako když Pán mluvil s Logem a řekl mu: „Učiňme člověka k našemu obrazu.“ Je naší povinností přijmout tento další příkaz a podřídit se mu. Možná, že se najde někdo, kdo namítne:

„Teď je jiná situace. Logos mohl vykonat, co mu Pán přikázal. Ale v našem případě propracovat obvod čtyřikrát za šest měsíců nepřipadá v úvahu. Za šest měsíců se nám dosud podařilo všechny obejít jenom jednou, maximálně dvakrát. Toho nelze dosáhnout.“ Všichni jsme již tento argument slyšeli mnohokrát předtím. A kdyby to byl pravdivý argument, tak by to opravdu bylo velmi špatné, a skutečně by to naznačovalo, že Pán po nás chce něco, co není v našich silách. Děti Izraele poslední den pochodovali kolem Jericha sedmkrát.

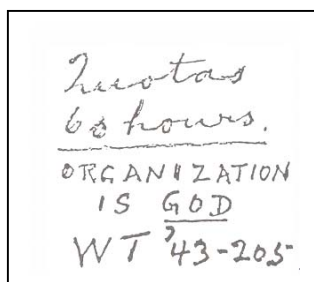
Území, které dnes projdeme jednou nebo dvakrát za šest měsíců, bychom velmi snadno mohli propracovat čtyřikrát až šestkrát za tu samou dobu, kdyby každý bral vážně svoji odpovědnost vůči Království. To není teorie, to jsou prostá fakta založená na číselných údajích shromážděných ze služby sborů za posledních šest měsíců.

.....

Docílíme toho tím, že omezíme čas a úsilí, které teď věnujeme zájmům „starého světa“, a soustředíme se na zájmy „nového světa“, který je Boží a věčné podstaty. K tomuto bodu uvádí apoštol Petr: „Když vidíte, že se všechno má takto rozplynout, jakými lidmi byste měli být ve svatém způsobu mluvy a zbožnosti.“ (2. Petra 3:11) Opravdovému pokroku ve zvýšení naší činnosti musí předcházet osobní uznání každého, že tyto výzvy k činnosti přicházejí od Pána, že je třeba je osobně uplatnit, a že je nutno na ně reagovat s plnou horlivostí.

„Vláda nového světa“ existuje 29 let. Je proto nezbytné o ní stále mluvit a udržovat ji v podvědomí lidí, a to prostřednictvím služby dům od domu, opětovných návštěv a studií, pracovat v místech, kde se soustřeďuje obchod, a navštěvovat lidi v jejich kancelářích. Všem je nutné vydávat svědectví s časopisy na ulicích, a zvěstovatelé by přitom měli mluvit o poselství nového světa. Bez ohledu na to, kam půjdou nebo kde budou, lidé by vždy měli být obklopeni důkazy, že „vláda nového světa“ je v činnosti.

V době publikování těchto článků mně bylo pouhých 21 let. Ale bez ohledu na mé mládí, když teď znovu pročítám tyto řádky, ptám se, jak je vůbec možné, že jsem já nebo některý jiný svědek četl tyto absurdně namyšlené výroky, a okamžitě je neodmítl nebo jsem se alespoň vážně nezamyslel nad postojem, ke kterému nás mají vést. Později jsem zjistil, že přinejmenším jeden z nás nebyl oklamán. Vázaný ročník Strážných věží, který mám k dispozici, kdysi patřil muži, který se stal členem organizace v roce 1910, a byl jejím členem 70 let, až do roku 1981. Když jsem pro potřeby této knihy vyhledával článek, ze kterého jsem výše citoval, našel jsem u něho vložený lístek papíru, na kterém bylo napsáno: „Kvóty jsou 60 hodin. Organizace je BŮH. Strážná věž z roku 1943 – str. 205.“²²

Celkový duch, ve kterém je tato *Strážná věž* z roku 1943 napsána, zrcadlí Klementovy Homilie ze 2. století n.l., citované dříve, zejména jeho prohlášení o tom, že „kdo neposlouchá tvé příkazy, neposlouchá Krista, a kdo neposlouchá Krista, uráží Boha“.

²² Pisatelem toho lístku byl Percy Harding, jehož zkušenosti jsou popsány v 11. kapitole této knihy.

Budete nyní lépe rozumět tomu, proč článek publikovaný v roce 1946, čtyři roky po Rutherfordově smrti a nazvaný „Bůh budiž pravdivý“, (uvádím jej ve 2. kapitole této knihy) znamenal takové občerstvení. Představoval radikální změnu a ústup od téměř armádního, plukovního smýšlení a vojenských akcí, na které jsem byl zvyklý z let druhého prezidenta Společnosti.

Na první pohled je nyní patrné, že článek z roku 1946 a soudní zápis z procesu ve Skotsku jsou navzájem zcela protichůdné. Který z těchto dvou pramenů pravdivě odráží dnešní přístup organizace?

Bohužel, jak svědčí důkazy, nový a osvěžující přístup z roku 1946 ke studiu Bible a právu a odpovědnosti každého jednotlivého člověka, aby Písmo četl a nad ním uvažoval, a teprve poté dospěl k osobnímu přesvědčení o biblickém učení, aniž by mu organizace z pozice vyučovací moci neboli *ex katedra* diktovala, čemu má věřit, začal být brzy oklešťován. Nakonec došlo k jeho úplnému zamítnutí, a v literatuře začaly být uváděny argumenty, které ho naprosto zpochybnilly. Proč?

Upřímně věřím tomu, že po smrti soudce Rutherforda jak Nathan Knorr, tak Fred Franz měli opravdovou touhu, aby se Společnost přestala vyjadřovat s křiklavým dogmatismem, který čísel ze soudcovy stylu psaní. Rovněž doba jejich nástupu se vyznačovala pokojným přechodem k moci. Když se Nathan Knorr chopil prezidentství, ve Společnosti nenastala žádná vnitřní krize, během které by někdo zpochybňoval jeho nástupnické právo nebo hrozil hromadným odchodem. Rutherford naopak musel čelit značnému, až hraničnímu odporu, a jak naznačují publikace Společnosti, vyrovnal se s ním - kromě jiného - pánovitým chováním a používáním sarkastické slovní zásoby. Když jsme jednoho dne rozmlouvali se členem vedoucího sboru, Lymanem Swinglem, o změně docílené přebudováním vedoucího sboru v letech 1975-76, Lyman mně řekl: „Pokud si myslíš, že *toto* byla velká změna, pak jsi tu měl být, když Rutherford zemřel, a Knorr převzal vedení.“ Ve srovnání s tyranií - a to v plném smyslu tohoto slova - Rutherfordovy nadvlády, Knorrovo prezidentství přineslo nápadnou úlevu.

Ať již byly první pocity Knorra a Franze jakékoli, v průběhu času si staré vzorce chování opětovně našly cestu zpět do organizace. Směr, ve kterém se silný důraz na uplatňování ústřední organizační pravomoci stále více prosazoval, postupně nabyl na definitivě. Stávající systém poslušnosti autority byl vybudován Rutherfordem, a zůstal v organizaci jako jeho dědictví. Bylo nemožné ho udržet, pokud by nebyly shromažďovány stále nové důkazy o nutnosti soustředění autority v jednom centru. Bez stálé argumentace v tomto ohledu by ústředí mohlo ztratit kontrolu nad myšlením zvěstovatelů a pozbylo by vlivu na jejich rozhodování, čase a svědomí.

Vraťme se nazpět do Skotska, do roku 1954, k případu, o kterém jsme se již několikrát zmínili. Je také známý jako „Walshův případ“, protože Douglas Walsh, předsedající dozorce sboru svědků Jehovových, byl jednou stranou v soudním líčení. Spor samotný byl o tom, zda Douglas Walsh odpovídá měřítkům stanoveným pro to, aby mohl být - v rámci klasifikace britské povinné vojenské služby - označen jako vysvěcený duchovní. Ve snaze dosáhnout tohoto zařazení pro své členy úředníci Strážné věže jednali v příkrém rozporu s prvotním názorem Společnosti, veřejně publikovaným v časopisech *Strážná věž* v prvních letech hnutí. Podle tohoto prvotního názoru byli svědkové Jehovovi velmi *odlišní* od zavedených náboženských organizací křesťanstva, které se vyznačovaly zřetelným *uspořádáním pro výkon autority* a pevně daným *vyznáním víry*. O pár desítek let později, v roce 1954 ve Skotsku se úředníci Společnosti naopak snažili demonstrativně prokázat, že jejich náboženství se od ostatních nijak neliší, je jim svojí podstatou velmi *podobné* a disponuje striktním krédem, které všichni členové musí vyznávat. Argumentovali, že na základě těchto skutečností se předsedající dozorce sboru svědků Jehovových nutně kvalifikuje do stejné kategorie jako duchovenstvo z každého jiného uznávaného náboženství.

Zdá se, že toto byl hlavní důvod, proč mluvčí Společnosti Strážná věž Franz, Covington a Suiter tvrdili s takovou určitostí, dalo by se říci neoblomností, že všichni členové organizace mají povinnost přijmout a podrobit se VŠEM naukám organizace, i těm, o kterých se s jistotou domnívají, že jsou v protikladu kučení Bible - nebo čelit následkům exkomunikace za neposlušnost. Zmínění mluvčí si mohli myslet, že pro dosažení co nejlepšího právního výsledku potřebují prosadit takový druh autority nad vyznáním víry, které ostatní budou muset následovat, a věřili, že to povede k soudnímu uznání toho, že Walsh se nachází v postavení, které by odpovídalo postavení vysvěceného služebníka ve *všeobecně uznávaném, a v dobré víře založeném, náboženství*.²³

Snad si ještě vybavíte, jak na otázku, která se týkala autoritativních prohlášení Společnosti Strážná věž ohledně nauk, a která zněla: „Je přijetí těchto nauk pro vaše členy dobrovolné nebo je jejich přijetí nutností pro ty, kdo chtějí zůstat členy vaší Společnosti?“ Fred Franz odpověděl: „Je to nutností.“ Také na otázku ohledně nesprávných nauk týkajících se roku 1874 n.l., ve znění: „Bylo povinností svědků Jehovových přijmout tento chybný výpočet?“ viceprezident odpověděl: „Ano.“ Když mu bylo předloženo prohlášení: „Svědkoví nezbyvá než přijmout jako závazné, co je publikováno ve *Strážné věži* nebo v Informátorovi [nyní *Naše služba Království*] nebo v *Probud'te se!* včetně veškerých pokynů, které jsou mu v těchto publikacích určeny, není-liž pravda?“ - Franz odpověděl: „Musí to přijmout.“ A když mu byl položen dotaz, zda člověk může správně vyložit Písmo, aniž by se mu dostalo vedení z knih Společnosti, jeho odpověď zněla: „Ne.“

Když Hayden Covington odpovídal na otázku, zda je správné usilovat o jednotu, „i kdyby měla být založena na vynuceném přijetí falešného proroctví“, řekl: „Připouštím, že tomu tak je.“ A když byl dotázán, zda odmítnutí tohoto falešného proroctví by vedlo k vyloučení, a dotýčný by se tím ocitl v postavení „hodného smrti“, řekl: „Bez váhání říkám: Ano.“

Stejně tak odpovídal i Garry Suiter. Když mu byl předložen dotaz, zda někdo může správně rozumět Bibli, aniž by četl publikace svědků Jehovových, odpověděl: „Ne.“ Vzhledem k chybným datům v roce 1874 a 1925 na otázku „Bylo od všech svědků Jehovových, vzhledem k těmto dvěma datům, v době, kdy byla propagována, vyžadováno jejich bezvýhradné, absolutní přijetí, ano jako absolutní přijetí Pravdy?“ – Suiter odpověděl: „To je pravda.“

Pravdou ovšem je, že mnoho v odpovědích těchto představitelů Společnosti zkreslovalo skutečnost. Ani v době Russella, ba ani dokonce v době Rutherforda, (během doby, kdy tito dva muži prezidentovali, byly uvedené falešné předpovědi vyučovány) nebylo zvykem exkomunikovat druhé za to, že měli jiný názor, a že jejich svědomí jim neumožňovalo přijmout nauku, kterou vedení prosazovalo. Russell druhé nepřímou kritizoval nebo je obviňoval, že mají nedostatek víry. Rutherford je zbavoval postavení, pokud nějaké měli, nebo je podrobil nevybíravé kritice. Nicméně, *exkomunikace* jako donucovací prostředek jednoty byla vzácným jevem. Zástupci Společnosti tak říkali něco jiného, než co bylo v oněch letech skutečností, ale snad měli pocit zadostiučinění, že účel dostatečně světi prostředky, které volí. Přibarvili minulost, aby splynula s jejich dobou, ve které již skutečně každý, kdo odmítl přijmout nauky Společnosti, byl vyloučen.²⁴

²³ Rozhodnutím soudu byl náboženství svědků udělen statut „tradičního“ náboženství, ale Walsh nebyl uznán jako „ordinovaný služebník“.

²⁴ Podobné užití taktického manévrování je vidět i v mnohem novějším soudním případě, jenž se odehrál v roce 1986 v texaském Bonhamu. Společnost Strážná věž svévolně nahradila starší, kteří byla správci sálu Království, a v otázce právní kontroly nad sálem následoval soud. Zákon uznával pouze dva typy církevní správy, hierarchickou a sborovou. Publikace Společnosti Strážná věž neústupně tvrdí, že jejich řízení „není hierarchické“. (Viz např. kniha *Věčný život ve svobodě Božích synů*, 1966, strana 169 (česky 1972, strana 155); *Qualified to Be Ministers (Způsobilý být kazatelem)*, 1955, strany 289, 290.) Aby však právníci společnosti

Člověk by si přál, aby jejich absolutní, vyhraněná pozice byla v tomto případě utvářena tlakem okolností a přítomností právníků a soudců. Jinými slovy, aby byla dočasná, nepředstavovala skutečný stav věcí, a již vůbec ne odklon od názoru na osobní svobodu, který byl tak vznešeně vyjádřen v roce 1946. Bohužel, situace byla opravdu tak špatná, jak byla zobrazena v místopřísežných prohlášeních těchto úředníků. Stačí číst ve Strážných věžích z následujících let.

Vzor věcí minulých určuje přítomnost

Pronásledování ve čtyřicátých letech dvacátého století semklo svědky Jehovovy pevným poutem. V některých oblastech docházelo k davovému násilí, v amerických školách se řešilo povinné zdravení vlajky, svědkové v nacistickém Německu a částečně v jiných totalitních režimech procházeli zákazem činnosti, a mnozí utrpením koncentračních táborů. Nad celým světem se vznášel stín druhé světové války. O deset let později byla situace jiná. Chlapci a dívky, ke kterým soudce Rutherford na sjezdu v St. Louis v roce 1941 promlouval v jednom ze zvláštních programů o tom, že „brzy s nimi budou přebývat princové z Bible“, a které nabádal, aby do té doby nevstupovali do manželství, mezitím dosáhli zralosti třicátníků.²⁵ Nastala poválečná doba prosperity a obecné tolerance. Strasti z předchozích let, které značnou měrou přispěly k dohadům o bezprostřednosti Armagedonu, ustupovaly do pozadí. Svědkové Jehovovi nejsou jediným náboženstvím, které v moderní době vysvětluje proroctví ve vztahu k současným světovým událostem, a jako tato ostatní náboženství, i oni se spoléhají na *nepříznivé* podmínky ve světě, které používají k potvrzení svých názorů. Špatné zprávy ze světa podporují přesvědčení svědků a jejich očekávání, a vyvolávají v nich pocit naléhavosti. Období relativního pokoje, které následovalo po druhé světové válce, se samozřejmě s tlakem válečného stavu nedalo srovnat.

Strážná věž se v této uvolněné atmosféře, ze které bylo patrné, že nadšení svědků Jehovových poněkud opadá, začala vyjadřovat k otázkám, které někteří z jejích členů vznášeli ohledně správnosti požadavků a učení Společnosti. V roce 1946 Společnost *Strážná věž* jednoznačně zavrhlala myšlenku o „Matce Církvi“, která by měla od Boha moc a oprávnění vyučovat „své děti“. Stejně tak odmítla existenci viditelné organizace, nadané zvláštním „magistériem“ neboli pověřením závazně Bibli pro své členy vykládat. Leč o pouhých šest let později se ve *Strážné věži* z 1. února 1952 (str. 79, 80) objevila tato prohlášení:

¹¹Musíme v těchto věcech projevovat naše pochopení, oceňovat vztah, který máme s viditelnou teokratickou organizací, a mít na paměti osud těch, kteří jako Korach, Achan, Saul a Uzzijáš nedbali na teokratický pořádek. Byla nám jako jednotlivcům svěřena úloha obstarávat duchovní pokrm? Ne. Pak tedy neusilujme o to, abychom převzali povinnosti otroka. Naším úkolem je přijímat, strávit a vstřebat pokrm, který je nám předložen, a nechceme se přitom zříkat některé jeho části jenom proto, že by chutí nevyhovovala našim myšlenkovým pochodům. Pravdy, které oznamujeme, nejsou založeny na osobním názoru jednotlivce, který by byl v protikladu

získali kontrolu nad sálem Království v Bonhamu, měli oprávnění prezentovat řízení společnosti jako „hierarchické“ a ne „sborové“. Don Adams, viceprezident Newyorské korporace společnosti, předložil k této otázce místopřísežné prohlášení, kde v 6.bodě tvrdil: „K prosazování svých rozhodnutí používá vedoucí sbor hierarchickou organizaci spolu se sborovými entitami.“ (Viz též Dodatek.) Poté poukazuje na doklady o ... převládající hierarchické podstatě uspořádání, kde je na vrcholu mocenské struktury brooklynské ústředí, po němž následují výbory odboček, zónovní dozorcí, oblastní dozorcí, krajští dozorcí, rady starších a služební pomocníci. V tomto případě bylo tvrzení o hierarchické struktuře v rozporu s organizací publikovanými *prohlášeními*. Nebylo to však v rozporu se *skutečností*, protože hierarchická podstata struktury je zjevná.

²⁵ Viz kniha *Krise svědomí*, strany 10, 11, 176, 177.

k tomu, co nám jako pokrm v pravý čas předkládá organizace rozvážného otroka. Jehova a Ježíš, a nikoliv my jednotlivě, řídí a opravují otroka podle potřeby. Když něčemu ihned nerozumíme, měli bychom se snažit o tom přemýšlet, ne tomu oponovat či to dokonce zamítnout, protože to by znamenalo opovážlivě se domnívat, že my můžeme mít pravdu spíše než rozvážný otrok. Měli bychom pokorně postupovat vpřed s Pánovou teokratickou organizací a očekávat další vysvětlení, spíše než abychom se zarazili při prvním náznaku něčeho, co se nám zdá těžko stravitelné a hašteřili se, kritizovali nebo rozhlašovali naše názory, a mysleli si, že jsou hodnotnější než duchovní pokrm, který poskytuje otrok. Teokraticky zaměření lidé oceňují Pánovu viditelnou organizaci, a nejsou tak pošetilí, aby poměřovali svoje vlastní lidské rozumování a citění s Jehovovým sdělovacím prostředkem.

¹²Někteří se mohou zeptat: Máme přijmout duchovní pokrm poskytovaný skrze rozvážného otroka jako pravdivý pokrm od Pána, nebo budeme čekat, dokud si jej sami neověříme? Jestliže jsme získali naše současné poznání u stolu otroka, jestliže jsme jím byli osvobozeni od falešných nauk a upevnění v čistém a neposkvřeném uctívání Boha a obdrželi naději na nový svět, měli bychom již mít důvěru v opatření tohoto otroka. Poté, co jsme byli vyživováni do současné duchovní síly a zralosti, staneme se najednou chytřejšími než náš živitel, a opustíme osvědčené vedení organizace, která je naší matkou? „Neopouštěj zákon své matky.“ (Přísl. 6:20-23) A obdobně, jestliže by nebeský Otec svému dítěti, které by jej požádalo o chleba nebo rybu nebo vejce, nedal kámen nebo hada nebo štíra, měli bychom snad my přijímat duchovní pokrm, který on nám skrze otroka poskytuje, jako něco, co by nás poranilo jako kámen nebo nám ublížilo jako kousnutí štíra? (Mat. 7:7-11; Luk. 11:9-13, NW) Měli bychom pochybovat a být podezřívaví vzhledem ke každému novému opatření? „Kdo pochybuje, je jako mořská vlna hnaná a rozfoukaná větrem. Ať ten člověk vsutku nepředpokládá, že něco od Jehovy obdrží.“ (Jak. 1:6, 7, NW) Berojští nejprve přijali Pavlovo kázání „s největší dychtivostí myslí“, a potom „denně pečlivě zkoumali Písma, zda tomu tak je“. (Sk. 17:11, NW) Tato zpráva je o prvním kontaktu Berojských s Pavlovým kázáním, nicméně oni jej dychtivě přijali, a potom studovali Písma, aby se osobně přesvědčili, že to, co jim Pavel řekl, má biblickou podporu. My dnes daleko dychtivěji můžeme přijmout opatření otroka a mít v ně důvěru; na rozdíl od Berojských máme z dřívější doby hojné zkušenosti s otrokovými drahocennými opatřeními. Přijměme tento pokrm, biblicky jej prověříme, a v duchu mírnosti a důvěřivosti, nikoli bojovnosti, se s ním ztotožňme.

Strážná věž je svým čtenářům podávána jako zdroj, který nemůže být opraven žádným smrtelníkem. Jediné myslitelné opravy jsou prováděny přímo Bohem a Kristem. Dále, pokud by někdo chtěl poukázat na chyby, znamenalo by to, že si o sobě myslí, že je chytřejší než „Matka organizace“, a že projevuje závažný nedostatek pokory. Když vezmeme v úvahu desetiletí spekulací, nenaplněných předpovědí, mylných dat a nesčetných naukových změn, zdá se neuvěřitelné, že autor článku může nabádat čtenáře k tomu, že na tomto základě *mohou přijmout opatření mateřské organizace „dychtivěji“ než Berojští přijali apoštola Pavla*. Neboť, jak uvádí: „Máme z dřívější doby hojné zkušenosti s otrokovými drahocennými opatřeními“, to jest s opatřeními organizace! Ve skutečnosti by měl být normou pravý opak, totiž: čím více má člověk zkušeností s publikacemi Společnosti, tím více by se měl mít na pozoru – jak ostatně dosvědčuje sama minulost organizace posetá nesčetnými omyly.²⁶

Proces zdůrazňování lidské autority a prohlubování kontroly prostřednictvím centralizované řídicí moci, který v uplynulých 30 letech s takovou vynalézavostí zaváděl Rutherford, se za jeho nástupců nijak nezpomalil. Dokonce lze říci, že dosáhl nových a dokonalejších rozměrů. Jazykové prostředky, které autoři začali používat, neobsahovaly

²⁶ Kniha Briana Edwardse *God's Outlaw (Boží psanec)* o překladateli Bible Williamu Tyndalovi vypisuje na straně 7 jednu z hlavních tezí Martina Luthera, totiž že „papežství je lidským vedoucím sborem dopouštějícím se omylů, jenž by samo mělo být zkoumáno Písmem.“

hrubé, neomalené, někdy vyloženě diktátorské výrazivo, které bylo typické pro soudcův slovník. Argumentace se stala vytříbenější a komplexnější, slova zněla hladce a přitažlivě. Ale účinek byl stejný. Intelektuální zastrašování se odehrávalo na obdobné úrovni a cílem nadále zůstalo, aby každý, kdo se okamžitě nepodrobí naukám, instrukcím a celkovému programu brooklynského ústředí, trpěl hlubokým pocitem viny.

Konečný výsledek mi připomíná závěr, ke kterému dospěl historik Paul Johnson, když ve své knize *Historie křesťanství* shrnuje, jaký byl ve třetím století Cypriánův pohled na církev. Johnson píše:

Jeho [Cypriánovo] zdůvodnění zní takto: církev je božskou institucí, Nevěstou Kristovou, Matkou církví a zprostředkovatelkou veškeré spásy. Je jedna, jednotná a katolická. Každý katolík může žít jedině ve spojení s ní. Mimo její svaté společenství není nic než hřích a temnota. Svátosti, biskupské svěcení, vyznání víry, a dokonce Bible sama, to vše ztrácí význam, je-li to užíváno mimo pravou církev. Církev je také lidským, viditelným společenstvím, jež existuje pouze v organizované podobě. Dosáhnout spasení skrze přímý kontakt s Bohem jedinec nemůže. Pečlivě odstupňovaná hierarchie, bez níž by organizovaná církev nemohla existovat, byla ustavena Kristem a apoštoly. ... jediný příkaz, jehož biskupové museli dbát zcela jednoznačně, zněl, aby zůstali věrni církvi a aby zachovávali poslušnost jejím příkazům. Řadoví členové církve tak byli zásahem Cypriánovým zbaveni svobody, kterou kázal Pavel, a jež se opírala o moc křesťanské pravdy; ta zůstala biskupům, skrze něž se stále projevoval Duch svatý a kteří byli kolektivně zmocněni zastupovat veškeré členstvo církve.²⁷

Přečtěte si prosím tento odstavec znovu a místo slova „církev“ vyslovujte „organizace“. Potom se zeptejte, zda uvedené přesně necharakterizuje myšlenkový postoj, který je svědkům Jehovovým neustále vštěpován. V další části se ostatně zmiňují o dalších dokladech této skutečnosti.

Úcta prokazovaná „Matce Organizaci“

Ve *Strážné věži* z 1. května 1957 (str. 254) se dozvídáme, že „opravdovou matkou křesťanů“ není pozemská, ale nebeská organizace, „Boží neviditelná univerzální organizace“. Tato duchovní „matka“ ale používá pro křesťany ve sborech „viditelný sdělovací prostředek“, kterým je pozemská organizace. Přeloženo do srozumitelného jazyka: „Matka“, přeje-li si něco sdělit, neučiní jinak, než že promluví skrze „viditelnou teokratickou organizaci“, a proto chcete-li se něco dozvědět od „nebeské matky“, uděláte dobře, budete-li naslouchat viditelné organizaci jménem Strážná věž. Účinek tohoto dovozování je samozřejmě takový, že v podstatě klade rovnítko mezi „neviditelnou, duchovní, nebeskou matkou“ a její údajný pozemský sdělovací prostředek, bez kterého nikdo nemůže správně porozumět Bibli. Vše, co je řečeno o duchovní matce, je tak v mysli svědků Jehovových okamžitě uplatněno na jejich pozemskou organizaci. *Strážná věž* z 1. května 1957 se vrací k Přísloví 6:20, 23 a pokračuje:

³Chvilí nad tím uvažuj. Jsou zde zmíněny dvě věci: přikázání otce a vyučování neboli zákon matky. Potom Přísloví vysvětluje, že přikázání otce je lampou, ale že světlo pochází také z vyučování neboli zákona matky. Svět je doslova zasypan Biblemi. Bible obsahuje Boží přikázání. Proč potom lidé neví, co mají dělat? Protože nemají světlo z vyučování neboli zákon matky. Jehova Bůh poskytl všem lidem své svaté psané Slovo, které obsahuje všechny informace nutné k tomu, aby se lidé vydali cestou

²⁷ *Dějiny křesťanství*, Paul Johnson, strana 59, 60 (česky 1999, strana 61, překlad Pavel Pšejja).

života. Bůh ale neustanovil, aby toto Slovo nezávisle promlouvalo k lidem, nebo aby z něho samotného vyzařovaly životodárné pravdy. Jeho Slovo říká: „Světlo vyšlehlo pro spravedlivého.“ (Žalm 97:11) Bůh poskytuje tento druh světla, o kterém Přísloví říká, že je vyučováním neboli zákonem matky, prostřednictvím své organizace. Máme-li chodit ve světle pravdy, musíme uznávat nejenom Jehovu jako našeho Otce, ale také jeho organizaci jako naši Matku.

⁴Někteří lidé, kteří se nazývají křesťany, tvrdí, že Bůh je jejich Otcem, a vychloubají se, že s Bohem mohou chodit sami, protože on osobně řídí jejich kroky. Takoví lidé nejen opouštějí vyučování neboli zákon své matky, ale doslova vyhazují Boží manželku na ulici. Světlo Boží pravdy jim není určeno. Jehova ustanovil, že v izraelském národě bude povinnost poslouchat rodiče závazná. „Cti svého otce a svou matku“ je pátým z deseti přikázání. (Ex. 20:2-17; 5. Moj. 5:16, NW) Odměnou za poslušnost byl dlouhý život; za neposlušnost následovala smrt. „V případě, že má muž syna, který je zatvrzelý a vzpurný, nenaslouchá hlasu svého otce ani hlasu své matky, a oni ho napravovali, ale on jim nebude naslouchat potom ho všichni muži jeho města uházejí kameny, a zemře.“ (5. Moj. 21:18-21, NW) Tato úcta a poslušnost náležela nejenom vlastním biologickým rodičům, ale zcela právem také vlivným starším mužům v Izraeli. Když skupina mladých delikventů nevzdala patřičnou úctu Jehovovu proroku Elišovi, následoval okamžitý rozsudek smrti. (2. Kr. 2:24) I dnes Bůh od svých dětí vyžaduje poslušnost, úctu a respekt. A tyto musí být proječovány nejenom živému Bohu, ale rovněž jeho manželce organizaci.

Výše uvedený text se hemží uplatňováním nároků. Předkládá pokřivený, naprosto cizí obraz vztahů mezi věřícími lidmi v křesťanském sboru, obraz Novému zákonu zcela neznámý. Křesťanská Písma ukazují, že si lidé mohou navzájem pomáhat v růstu k poznání a porozumění, ale nikde v nich nenalézáme, že by jednotlivci nebo vybrané seskupení mužů byli *nezbytnými* pro to, aby druzí poznání a porozumění dosáhli. Taková situace by znamenala popření toho, co učil Ježíš - *že je to on a nikdo jiný*, kdo je v jedinečném postavení Učitele, bez kterého se nelze obejít.²⁸ Výklad, který naproti tomu předkládá Strážná věž, se spíše podobá názoru Cypriána ze 3. století, který o „Matce Církvi“ napsal:

... z jejího lůna jsme zrozeni, jejím mlékem jsme kojeni, jejím duchem jsme oživeni ... Kdo „Církev“ nemá jako svoji matku, nemůže mít Boha jako svého Otce.²⁹

Pokud ještě jednou zaměníme slovo „Církev“ za slovo „organizace“, pak uvidíme, že se v případě Strážné věže jedná o tentýž způsob vyjadřování, který používal Cyprián, a to se všemi závažnými důsledky, které s sebou takové nárokování nese. V podvědomí svědků Jehovových se smývá rozdíl mezi nebeskou matkou a její pozemskou dcerou, a rozdělení uvedené v literatuře se zcela vytrácí, protože hlas nebeské matky je možné zaslechnout pouze tehdy, když promluví její pozemská dcera, která používá nám již známý pozemský sdělovací prostředek. Opět, v časopisech je možné se dočíst, že hlas nebeské matky k nám promlouvá také z Písem. To je pravda. Svědkům je ale vštěpováno, že i hlasu Písma lze správně rozumět jenom za přispění pozemské organizace. Viditelná organizace se neustálým vznášením nároků na svoji nepostradatelnost stává Božím partnerem při výchově jeho pozemských dětí, pozemským médiem, skrze něhož jim Otec posílá veškeré své pokyny.

Pro nikoho nebude obtížné si uvědomit, jak v očích, srdcích a myslích každého, kdo je přijme, výše uvedená tvrzení nezadržitelně vedou k opomíjení úlohy Ježíše Krista a svatého Ducha. Toto opomíjení je svojí závažností kritické. Když „Matka“ mluví, a Otec souhlasně přikyvuje, kde je Syn, a jak moc je potřebné jeho vedení? Je pozoruhodné, že v citovaných odstavcích o sdělování biblické pravdy není ani jedna jediná zmínka o Ježíši Kristu nebo

²⁸ Matouš 23:8, NW; TEV.

²⁹ *The Treatises of Cyprian*, Pojednání I., odstavce 5, 6.

svatém Duchu. Svědkové se převážně vyjadřují o „Jehovovi a jeho organizaci“. Ačkoli to mohou popírat, Ježíš je v jejich myšlení a vyjadřování méně důležitý, a svatému Duchu věnují ještě méně pozornosti. Kdokoli z nich by o této situaci pochyboval, ať na okamžik pozorně naslouchá sobě a ostatním.

V myslích většiny svědků „biblická pravda“ a „učení organizace“ myšlenkově splývají, a toto splnutí je pro ně upevňováno neustálým zdůrazňováním nadřazenosti organizace a její autority nade vším ostatním. V obecné rovině je ale vynakládáno úsilí, jehož cílem je snaha zakrýt vznášené autoritářské požadavky specifickým způsobem mluvy a vyjadřování. Nicméně lidé, kteří píší články do *Strážné věže*, na to občas zapomenou, a pak můžeme číst výraz, který nám připomene Rutherfordovu dobu, a jenom dosvědčí, jaké smýšlení převládá i dnes. Například v roce 1967 vyšlo revidované vydání knihy *„Způsobili pro službu“*, ve které bylo učiněno toto prohlášení (str. 156):

⁵První základní podmínkou pro studium je správný stav mysli a srdce, a vědomí toho, že Jehova poskytuje porozumění jenom mírným, nikoli tvrdošíjným lidem. Jestliže milujeme Jehovu a jeho organizaci, nebudeme podezřívaví, ale budeme, jak čteme v Bibli, „věřit všemu“, to znamená všem věcem, které nacházíme ve Strážné věži, neboť shledáváme, že se od svého založení až dosud prokázala jako věrná, když nám poskytovala poznání o Bohu a jeho předsevzetí, a vedla nás cestou pokoje, bezpečí a pravdy.

Lidé v předcházejících stoletích dostávali náboženské poučování a pokyny od církve. Církev se ovšem skládala z lidí, kteří ji vedli, a kteří určovali konkrétní výklad Bible v danou dobu, ať již to byli papežové nebo církevní teologové. Kladením důrazu na slovo „církev“ spíše než na muže, kteří určovali, čemu se bude věřit, se dosáhlo toho, že podřízenost autoritě dogmatu byla snesitelnější. Obdobně se děje i v případě používání termínu „organizace“. Rutherford se ještě podepisoval pod všechno, co napsal. Fakt, že všude bylo jeho jméno, sice vedl ke zvýšení jeho prestiže, ale úměrně tomu byla zmenšena sláva organizace jako celku. Dnes je tomu právě naopak, a skutečnost, že autorství veškerého psaného slova je *anonymní*, přispívá k auře kolem organizace jako takové. Kdo je autorem zůstává zahaleno v organizačním hávu, a čtenář vnímá to, co je mu předkládáno, jako „literaturu od organizace“. Holou skutečností ale je, že dílo je výsledkem práce „mužů, kteří momentálně zastávají postavení autority v organizačním uspořádání“. Svědkové jsou ale vedeni k tomu, aby takto neuvažovali, a pokud jim taková myšlenka probleskne hlavou, aby pocítili pocit viny. Tento způsob usměrňování myšlení se ve druhém a třetím století osvědčil a vedl k tomu, že se lidé téměř beze zbytku podřídili „Církvi“, která se tak stala kontrolní organizační mocí a autoritou.

Časem termín „Církev“ neboli eklézie nabyl dvojího významu. Někdy se vztahoval na komunitu věřících, jindy na náboženskou autoritu, která nad věřícími vykonávala dohled. Obdobně je dnes termín „organizace“ používán Společností Strážná věž.³⁰ Může znamenat všechny svědky, ať jsou kdekoli na světě, to jest společenství svědků. Nebo se může vztahovat na ty ze svědků, kteří vytvářejí organizační strukturu, která dohlíží na činnost svědků a řídí je. Obvykle není obtížné rozeznat, v jakém smyslu slova je termín použit. Například vždy, když čteme, že je nutná *důvěra, víra, loajalita, poslušnost a podřízenost* vůči organizaci, víme, že všechny tyto věci máme projevovat vzhledem k mužům v organizační struktuře. V tomto smyslu je slovo „organizace“ používáno nejčastěji, a tento jeho význam je také v myšlení svědků pevně zakódován. Věta „Jehova řídí svůj lid prostřednictvím své organizace“ může být myšlena jako „Jehova řídí svůj lid prostřednictvím společenství svého lidu“, ale v mysli svědků dochází k automatickému překladu na „Jehova řídí svůj lid

³⁰ Viz 3. kapitola, strany 49-51.

prostřednictvím ústředí v Brooklynu“. Tak slovo „církev“ ve významu, který získalo v době poapoštolské, a slovo „organizace“ v novodobém pojetí svědků Jehovových znamenají jedno a totéž.

Členové katolické církve si nemohli vykládat Písmo podle toho, jak k nim osobně text promlouval. Ve svém porozumění byli zcela závislí na církvi. Obdobně i jednotliví svědkové se cítí nehodní a neschopní samostatného chápání biblického textu, a neumí si představit jeho výklad bez dobrozdání organizace. Stále je jim připomínáno, že „jenom pro organizaci Boží svaté slovo není opatřeno pečeti“. Pouze ona je „jediná organizace na světě, která rozumí ‚hlubokým Božím věcem‘.“³¹ Závislost svědků na organizaci je doprovázena neschopností samostatně smýšlet a konat, jak ostatně otevřeně dovozovala *Strážná věž* z 1. října 1967, str. 587, 590 (česky 15/1968, samizdat), když označila Bibli za knihu, která nepatří jednotlivci, ale organizaci:

Křesťanská řecká písma byla přidána, aby doplnila Bibli. Evangelia a dopisy byly určeny buď přímo křesťanskému sboru jako celku, nebo jeho jednotlivým členům, ale i v tomto případě byl jednatel pouze použit ve prospěch sboru. Z toho vyplývá, že Bible je organizační knihou, která náleží křesťanskému sboru jako organizaci, nikoli jednotlivcům, bez ohledu na to, jak upřímně tito lidé mohou věřit, že mohou Bibli vykládat. A právě z těchto důvodů je nemožné Bibli správně porozumět, aniž bychom měli na mysli Jehovovu viditelnou organizaci.

.....

Poté, co Jehova očistil ty, kteří v té době žili na zemi a patřili k jeho domu, vylil na ně svého svatého Ducha a přidělil jim odpovědnost, aby sloužili jako jeho jediný viditelný sdělovací prostředek, jehož výlučným prostřednictvím měly přicházet duchovní pokyny. Ti, kdo uznávají Jehovovu viditelnou teokratickou organizaci, musí uznávat a přijmout toto jmenování „věrného a rozvážného otroka“, a podřizovat se mu.³²

Porovnejme nyní výše uvedená prohlášení s článkem z roku 1946, ze kterého jsme citovali dříve, a který tak kategoricky odmítl nároky lidského hierarchického uspořádání na duchovní vlastnictví Bible. Výsledný protiklad názorů jen těžko může být příkřejší. Došlo k obratu o 180 stupňů, a organizace ve skutečnosti vznesla nárok na všechna hierarchická privilegia, která v roce 1946 jednoznačně odmítla. Požadavky katolické „Církve Matky“ nyní v plné síle přešly na „Matku Organizaci“, Společnost Strážná věž.

Paul Johnson se vyjádřil tak, že jediným neoddiskutovatelným pokynem církevního Otce Cypriána bylo nařízení „zůstávat věrným Církvi a poslouchat její zákony“.³³ To byl předpis všech předpisů pro každého, kdo chtěl zůstat zachráněn a být si jistý, že má Boží schválení. Cyprián i ostatní církevní Otcové varovali, že odmítnutí pokynů biskupa (předsedajícího dozorce) se rovná *odmítnutí Krista a Boha*. Například Ignatios v „Listu Tralleským“, kapitole VII, napsal:

Neboť biskup je tím, kdo nade všechny ostatní vládne takovou mocí a autoritou, jakou je jen možné pro člověka vládnout. Je tím, kdo byl, podle svých schopností, učiněn napodobitelem Božího

³¹ *Strážná věž* z 1. července 1973, strana 402 (česky 10/1974, strana 197, samizdat).

³² Ve *Strážné věži* z 1. září 1954 na straně 529 bylo totožné tvrzení. Stálo tam: „Z hlediska tohoto nedílného spojení s křesťanskou teokratickou organizací je Bible organizační knihou a nelze jí plně porozumět, pokud nemáme na mysli teokratickou organizaci. ... Stejně jako Bible musí být i všechny ovce v Božím stádu zaměřeny na organizaci.“

³³ *Dějiny křesťanství*, strana 60 (česky strana 61).

Krista. ... Pročež ten, kdo mu nevzdá poslušnost, je prohlášen za člověka bez Boha, bezbožného hříšníka, který pohrdá Kristem a zlehčuje jeho rozhodnutí.

Ačkoli používá zmírňující otázky místo přímých označení, *Strážná věž* z 15. února 1976 na str. 124 (česky 21/1976, samizdat) předkládá obdobně zkreslený náhled na každého, kdo se nepodrobí pokynům vydávaným organizací:

¹⁹Ale my nechceme přijmout Boží nezaslouženou laskavost a opominout její účel nebo důvod, proč jsme byli přivedeni do Boží čisté organizace. (2. Kor. 6:1) Nemůžeme si dovolit, abychom zůstali stát na místě. Musíme brát vážně, co jeho slovo říká, a co nám odhaluje jeho organizace. Jak jsou nové informace postupně sdělovány, musíme si je vzít k srdci, a upřímně usilovat o jejich uplatnění v našich životech. Jsme v Boží čisté organizaci, abychom mu přinášeli čest a chválu. Pokud v tom selžeme, pak jsme promarnili účel, za kterým jsme se stali čistými a „svatými“. Opravdu si myslíme, že bychom v takovém nežádoucím stavu mohli obdržet Boží požehnání a podporu?

²⁰Boží způsob vlády je láska. (1. Jana 4:16) Chce, abychom dělali věci, protože jsou správné. Někdy v budoucnosti se můžeme setkat se zkouškou, abychom se podřídili určité informaci, na kterou nás Bůh upozorní. Bude to v oblasti, která pro nás bude zvlášť důležitá. Co uděláme? Budeme váhat, než radu uplatníme, snad i přemýšlet o tom, co my bychom v té věci chtěli udělat? Kdyby tomu tak mělo být, nebylo by to stejné, jako kdybychom se ve své mysli ptali: „Chci já opravdu, aby mi Bůh vládl?“ Když totiž odmítneme pozitivně reagovat na pokyn od Boha, který nám dává prostřednictvím své organizace, nenaznačujeme tím ve skutečnosti, že odmítáme Boží vládu?

Pokud se někdo nepodrobí pokynům pozemské organizace, pak je to totéž, jako „odmítání Boží vlády“. Tento druh srovnávání, respektive to, že je skupina lidí vůbec může vyslovit, nahání hrůzu. Ještě děsivější je skutečnost, že se tak děje beze studu, ba dokonce se zdá, že takové uvažování je pokládáno za chvályhodné. Když muži v organizační pyramidě tvrdí, že jejich prostřednictvím jsou dále předávány veškeré pokyny z místa velení, pak se v praxi sami *stávají* velením. Zdá se, že autor těchto řádek si snad ani neuvědomoval, jak závažné nebezpečí spočívá v jím uplatňovaném přenosu bezpodmínečné vojenské poslušnosti do prostředí náboženské organizace s chybujícími vůdci na jejím čele.

Pravomoc Nejvyššího církevního sněmu

Sledovali jsme, jak kontrola sboru, případně celé oblasti kolem velkých měst, byla podrobena nově utvořenému, autoritativnímu úřadu biskupa neboli jediného předsedajícího dozorce. Církevní *sněmy* (koncily) se pak staly prostředkem vzniku, autority a působení *mezinárodního* ústředí moci.

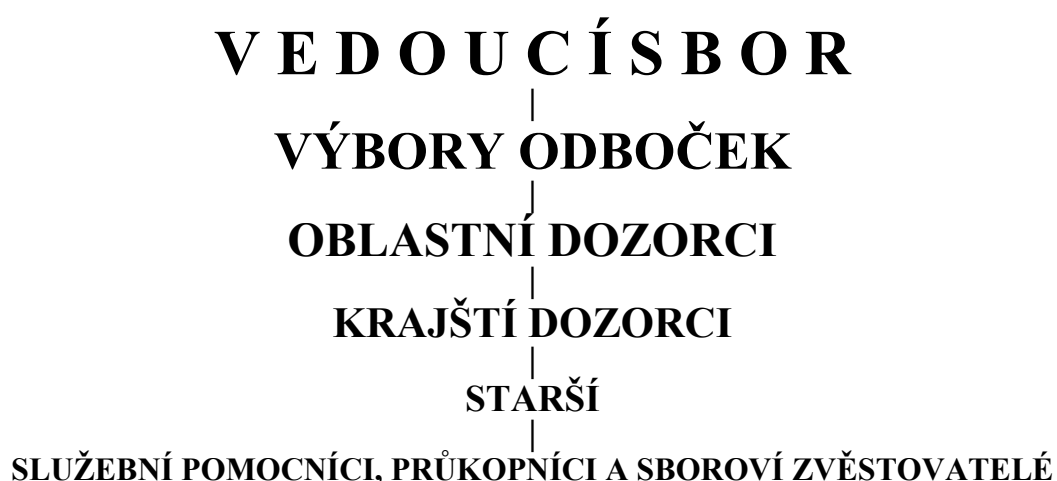
Až do sedmdesátých let 20. století se *Strážná věž* zmiňovala o vedoucím sboru jen nepravdivě. Někdy v té době ale došlo ke změně, a postavení a autorita této skupiny mužů začala být velmi zdůrazňována. V počátcích církve její vůdčí představitelé také začali nabádat křesťany, aby začali vzhlížet k radě sborových starších, jako by to byla „rada apoštolů“, a později rozšířili tento požadavek apoštolské autority na závaznost nařízení koncilů, které církev organizovala. Zatímco Společnost *Strážná věž* neuznává katolický princip apoštolské posloupnosti, podle kterého jsou biskupové církve považováni za nástupce apoštolů, sama uplatňuje stejný přístup jako katolická církev, protože předkládá vedoucí sbor jako novodobý protějšek sněmu apoštolů a starších prvotní církve z poloviny 1. století n.l. v Jeruzalémě.

Vzhledem ke stupňům autority uvnitř organizace vidí členové vedoucího sboru sami sebe v postavení, které je obdobné vztahu, jenž byl mezi apoštolem Pavlem a Timoteem,

Titem, nebo staršími a členy sborů v 1. století. Již jsme byli seznámeni s pozoruhodným tvrzením, podle kterého svědkové mohou na základě své předchozí zkušenosti přijmout s větší důvěrou informace od „věrného a rozvážného otroka“ než informace, které Berojané mohli přijmout od apoštola Pavla. V případě vedoucího sboru se tak v podstatě jedná nejenom o přivlastnění autority, ale spíše o její násilné uchopení, a to v míře, která je v mnohém ohledu větší než vliv a pravomoc, kterou měli apoštolové. *Strážná věž* z 15. prosince 1971 na str. 749 (česky 17/1972, samizdat) znázornila „systém velení“ a tok povelů od Boha dolů následovně:

Reálná, každodenní rozhodovací pravomoc je ve skutečnosti dána následujícím schématem posloupnosti hodností:

Podobně jako i v minulých stoletích vytvořilo ústředí permanentní náboženský výbor se stálou mezinárodní působností. *Strážná věž* z 15. května 1986 (česky nevyšlo, pozn. překl.) přinesla článek, ve kterém byla položena otázka: „Jsou náboženské sněmy schváleny Bohem?“ Na straně 24 byla předložena tato definice „církvního koncilu“:

... reprezentativní církevní shromáždění, s poradní, a často rovněž legislativní, autoritou v otázkách víry, morálky a církevní kázně.

Autor pokračuje v článku dokazováním, že Bůh *neschvaluje* taková shromáždění, přičemž si zcela zřejmě neuvědomuje, že definice, kterou použil, dokonale vyjadřuje podstatu vedoucího sboru svědků Jehovových. Zasedání vedoucího sboru se konají na pravidelné bázi, a jejich hlavním účelem je rokování, často spojené s vydáváním nařízení „v otázkách víry, morálky a církevní kázně“. Mohu jednoznačně potvrdit, že během devíti let, které jsem ve vedoucím sboru strávil, byla přesně tato činnost hlavní náplní našich každotýdenních zasedání.³⁴

Strážná věž, o které jsem se zmínil, uvádí na straně 15 tuto pasáž z díla historika H. G. Wellse:

Myšlenka, že každý sporný bod a rozdělující pohled, a každé nezávislé přemýšlení mohou být v zárodku potlačeny uvalením jednoho dogmatického názoru na všechny věřící, je myšlenkou silného sólisty, který má pocit, že může konat pouze tehdy, není-li omezován opozicí a kritikou. ... Od Konstantina církev převzala sklon k autoritativnosti a nedůtklivosti, kdykoli byla vznesena nějaká otázka, a tendenci vytvořit organizaci řízenou z ústředí. ...

Obvinění z kacířství prokázala svoji užitečnost jako nemilosrdná metoda pro likvidaci lidí s jiným názorem, kteří měli tu odvahu postavit se rozhodnutí církevního koncilu. Bez výjimky každý, kdo vyjádřil odlišný názor nebo se dokonce odvážil předložit biblický důkaz, který by vyvracel příslušná dogmata nebo kanonická (právní) ustanovení koncilů, byl bez milosti označen jako kacíř.

Je nanejvýš pravděpodobné, že si autor článku ve *Strážné věži* opravdu neuvědomoval, že negativní popis Konstantinův se beze zbytku podobá popisu druhého prezidenta Společnosti, J. F. Rutherforda, během jehož vlády došlo uvnitř společnosti svědků Jehovových ke zřetelné centralizaci moci. První kniha o dějinách Společnosti *Strážná věž*, kterou napsal jeden z jejích nejvěrnějších, A. H. Macmillan, který desetiletí pracoval na předních místech v ústředí, na straně 72 o Rutherfordovi uvádí:

Nikdy ani na okamžik netoleroval nic, co by bylo v odporu proti tomu, o čem byl přesvědčen, že je podle jeho názoru jasné biblické učení. V těchto věcech neznal soucit, a pokud se jednalo o pravdu, nepřipustil nic, co by se jenom zdánlivě mohlo podobat kompromisu.

Kde vzal Rutherford autoritu „tolerovat“ nebo „netolerovat“, „připustit“ nebo „nepřipustit“ názory ostatních, případně jejich souhlas či nesouhlas s pravdou, jak jí rozuměl on? Trval na této moci jako na privilegiu, které je mu uděleno autoritou prezidentského úřadu, do kterého se sám jmenoval tím, že nejprve převzal kontrolu nad výborem ředitelů, poté rozpustil redakční radu, což mu umožnilo publikovat bez jakéhokoli omezení jeho vlastní názory, a nakonec docílil nuceného odchodu každého ze členů ústředí, kdo nepodporoval jeho počínání. Tento proces konsolidace ústřední moci byl nazván „odstraňováním plevelu, dobou soudu, a pročištěním celé organizace, aby se mohla stát domácností Božích služebníků“.³⁵

³⁴ Je zajímavé, že článek ve *Strážné věži* (na straně 26) cituje historické dílo, když tvrdí, že s výjimkou jediného koncilu v Jeruzalémě popsaného ve Skutcích v patnácté kapitole „jsou všechny koncily plody poapoštolské církve“, a že „nepatří do období založení církve.“ Pisatel si zjevně neuvědomil, že tak ukazuje koncil v Jeruzalémě jako jednorázovou záležitost a ne jako část trvalého, nepřerušovaného uspořádání pravidelných schůzek nějakého druhu „vedoucího sboru“.

³⁵ *Faith on the March (Věra na pochodu)*, strana 81.

V mojí předchozí knize *Krize svědomí* jsem ukázal, jak veškerá autorita prezidentského úřadu, o kterou Rutherford bojoval, a kterou nakonec vymohl, ustoupila v roce 1976 síle doby, a přešla na skupinu mužů, takto vedoucí sbor.³⁶ Ale to je vše, co se v tomto roce odehrálo, nic víc a nic méně. V roce 1976 došlo k *přechodu* moci a autority soustředěné v jednotlivci a jeho úřadu prezidenta do rukou kolektivní náboženské rady neboli vedoucího sboru. Jistě, zpočátku bylo do jeho existence vkládáno mnoho nadějí. Mysleli jsme si, že nastane doba bratrství a pokorného ducha. Nicméně, „sklon k autoritativnosti a nedůtklivosti, kdykoli byla vznesena nějaká otázka, a tendenci vytvořit organizaci řízenou z ústředí“, o kterých mluvil H. G. Wells, se nepodařilo odstranit. Jak jsem uvedl, častá neomalenost Rutherfordova projevu byla nahrazena hlubším, intelektuálnějším, přitažlivějším předkládáním informací. Bohužel, co se nezměnilo, je *tendence* vedoucího sboru k naprosté kontrole uvažování svědků, jenž má za následek důslednou snahu odmítat, snižovat a umlčovat veškerý projev nesouhlasu ohledně rozhodnutí této ústřední náboženské rady neboli koncilu. O některých důkazech podporujících tento závěr jsem se již zmínil, další uvedu v následujících řádcích.

Organizace je postavena na stejnou úroveň s Bohem a Kristem

Když pročítáme tvrzení a argumentaci církevních Otců a jiných vůdčích osobností církve a pozorujeme jejich snahu o zdůraznění lidské autority a ústřední kontroly, nenajdeme mezi jejich výroky žádný, který by, ve snaze Společnosti dosáhnout téhož, nebyl znovu uveden v novodobých publikacích Strážné věže. Poté, co jsem na základě svého osobního studia a výzkumu tuto skutečnost pochopil, bylo pro mě čím dál tím obtížnější uvést do souladu paradox toho, že Společnost vlastně souhlasí sama se sebou, chválí sama sebe, a sama sebe označuje jako Boží sdělovací prostředek, a přitom jedním a tím samým dechem po ostatních vyžaduje pokoru a umírněnost. Nejvíce ze všeho mě zneklidňovalo, jak hluboce se organizace vklíní mezi člověka a Boha. Na jedné straně neustále vybízela své členy k „osobnímu vztahu“ s Bohem, zatímco na druhé straně otevřeně vyhlašovala, že pro vytvoření takového vztahu a z něho plynoucího božského vedení a požehnání je ona naprosto nepostradatelná. Jinými slovy: Ať jdeš kam jdeš, bez nás nikam nedojdeš. Často jsem přemýšlel o Ježíšových slovech v Janovi 14:6, se kterými byl postoj organizace ve značném rozporu:

Já jsem ta cesta a pravda a život. Žádný nepřichází k Otci než skrze mne.

Napadala mě i slova apoštola Petra ve Skutcích 4:12:

Kromě toho v žádném jiném není záchrana, neboť pod nebem není žádné jiné jméno, jež bylo dáno mezi lidmi, jímž máme být zachráněni.

Také apoštol Pavel, který v 1. Korint'anům 3:11 popisuje, jakým způsobem se staví křesťanský duchovní chrám, volí zcela jasná slova:

Žádný člověk totiž nemůže položit jiný základ než ten, který je položen, jímž je Ježíš Kristus.

Ježíšova božská úloha se zdála být vážně omezena. Jestliže totiž nikdo nepřichází k Otci než skrze Krista, a ke Kristu se nelze přiblížit jinak než prostřednictvím Strážné věže, pak se Strážná věž dosazuje mezi jednotlivce a Krista, a to ji logicky činí nepostradatelnou

³⁶ Viz *Krize svědomí*, strany 52-61.

pro záchranu. Tak je tvrzení „matky církve“, podle kterého *není záchrany mimo církev*, zcela srovnatelné s tvrzením „matky organizace“. To je ostatně možné jasně pozorovat na citátech ze *Strážné věže* z 1. října 1967 na stranách 591 a 592 (česky 15/1968, samizdat) a z 15. listopadu 1981 na straně 21 (česky 1. listopadu 1982, str.15):

³Pospěš si, abys určil viditelnou teokratickou organizaci Boha, která reprezentuje jeho krále, Ježíše Krista. Je nezbytná pro život. Když to budeš dělat, buď důsledný, a přijmi ji v každém ohledu. Nemůžeme tvrdit, že milujeme Boha, a zároveň zapírat jeho slovo a jeho sdělovací prostředek.

.....

Jestliže se podřizujeme Jehovově viditelné teokratické organizaci, pak musíme být v plné shodě s každým jejím apoštolským postupem a požadavkem.

.....

¹⁸Nyní, při vyvrcholení věků, můžeme očekávat podobné rozšíření naší kazatelské činnosti. Než skončí „velké soužení“, bude zřejmě vydáno největší svědectví o Božím jménu a království v dějinách tohoto světa. Nyní svědectví ještě obsahuje pozvání, aby lidé přišli k Jehovově organizaci a získali záchranu, ale bezpochyby přijde čas, kdy poselství zazní tvrději, jako „velký válečný pokřik“.

Karl Klein, člen vedoucího sboru, ve svém proslovu v brooklynském ústředí ze dne 23. ledna 1981 vyjádřil svoji osobní podporu pro stanovisko, podle kterého získání věčného života není možné jinak, než prostřednictvím organizace Strážná věž:

Boží Slovo nepochybně slouží - vzhledem k našemu chování a víře - jako světlo na naší cestě. Ale Jehova Bůh kromě toho poskytl i organizaci „věrného a rozvážného otroka“, aby nám pomohl porozumět a uplatnit Bibli. A dokud se nespojíme s tímto „věrným a rozvážným otrokem“, tak nikdy nenastoupíme na cestu života, lhotejno, jak mnoho a jak často budeme číst Bibli! ...

Proto nikdy nezapomeňme na smysl Petrových slov, která pronesl, když se Ježíš zeptal apoštolů, zda také oni nechtějí odejít. Na světě prostě není žádné jiné místo, kde by člověk mohl dostat duchovní pokrm a přidat se k pravému křesťanskému společenství, než jsou ti, kteří jsou loajální organizaci „věrného a rozvážného otroka“.³⁷

Tento názor se znovu objevil ve *Strážné věži* z 15. února 1981, str. 19 (česky 15/1981, samizdat):

Jaký je náš pohled na „otroka“

Následující úvaha nám může pomoci. Jakmile jednou pochopíme, jaký nástroj Jehova používá jako „otroka“ k rozdělování duchovního pokrmu, nemůžeme si myslet, že by Jehovu potěšilo, pokud bychom se domnívali, že tento duchovní pokrm obsahuje něco závadného. Měli bychom mít důvěru ve sdělovací prostředek, který Jehova používá. V brooklynském ústředí, ze kterého přicházejí biblické publikace svědků Jehovových, je více zralých křesťanských starších, jak z „ostatku“, tak z „jiných ovcí“, než kdekoli jinde na světě.

Pravda, bratři, kteří připravují tyto publikace, nejsou neomylní. Nejsou inspirováni jako apoštol Pavel nebo jiní pisatelé Bible. (2. Tim. 3:16) Proto bylo někdy nutné, jak rostlo porozumění, upravit názory. (Přísl. 4:18) Nicméně, tento proces pouze přispěl k celkovému vyčištění celého systému biblicky podložené pravdy,

³⁷ Z doslovného přepisu jeho proslovu z toho dne.

kteřemu svědkové Jehovovi věří. Změny, které byly v průběhu let v tomto systému pravdy učiněny, pouze napomohly k jeho početnějšímu uplatnění v našich životech v těchto „posledních dnech“. Komentátoři z řad křesťanstva také nejsou inspirováni. A navzdory tvrzení o jejich velkém poznání nebyli schopni rozpoznat ani základní biblické pravdy – o přicházejícím pozemském ráji, o důležitosti Božího jména a o stavu, ve kterém se nacházejí mrtví lidé.

Doklady, kterými se „věrný a rozvážný otrok“ může prokázat za posledních více než 100 let nás vedou k závěru, který vyjádřil Petr, když odpovídal na Ježíšovu otázku, zda ho jeho učedníci také nechtějí opustit, také otázkou, totiž: „Ke komu bychom šli?“ (Jan 6:66-69) Nelze o tom pochybovat. Všichni potřebujeme pomoc při studiu Bible, a nemůžeme tuto biblickou pomoc najít jinde, než uvnitř organizace „věrného a rozvážného otroka“.

Svědkové Jehovovi jsou vedeni k tomu, aby přijali vše, co jim organizace předloží. Proto jim jenom málokdy přijde na mysl nebo je vážně zneklidní, že tvrzení v posledním, výše uvedeném odstavci, bez skrupulí nahrazuje Ježíše Krista organizací „věrného a rozvážného otroka“. Neboť autor článku nejprve cituje Petrovu otázku: „Pane, ke komu bychom šli?“, aby potom dodal: „Nelze o tom pochybovat. Všichni potřebujeme pomoc při studiu Bible, a nemůžeme tuto biblickou pomoc najít jinde, než uvnitř organizace „věrného a rozvážného otroka“.“³⁸

Vzhledem k Ježíšově otázce, zda ho učedníci od něho nechtějí odejít, stejně jako již odešli mnozí jiní, člen vedoucího sboru Karl Klein odpověděl, že na světě není žádné jiné místo pro duchovní vedení, než organizace Strážná věž. Odpověď Karla Kleina se ovšem příkře liší od vlastního výroku apoštola Petra. Petr, když odpovídá na Ježíšovu otázku, se nejprve ptá: „Pane, ke komu bychom šli?“ a ihned odpovídá, přičemž v této své bezprostřední odpovědi nemluví o nějakém místě, kam by lidé šli. Naopak, mluví o *člověku* a říká o něm:

„Ty [Ježíši Kriste] máš slova věčného života“.

Pouze ve společnosti, jejíž členové jsou dokonale indoktrinováni určitým směrem, se může stát, že posluchačům je předložena záměna Ježíše Krista za organizaci, a toto tvrzení v nich nevyvolá ani nejmenší náznak podivu nebo nesouhlasu. Jak proslov člena vedoucího sboru Karla Kleina, tak článek ve *Strážné věži* působí dojmem, že Ježíš je tak pevně propojen s organizací svědků Jehovových, že se bez ní již nemůže obejít. Ani kdyby chtěl, bez Společnosti již nemůže přímo mluvit k jednotlivým lidem, a musí vždy užít jejích služeb, pokud chce někoho vést a přivádět do svého duchovního světla. Většina svědků Jehovových teď čestně přizná – alespoň sama sobě, když ne nahlas – že již mnohokrát slyšeli nebo sami použili Petrovu otázku „Ke komu bychom šli“ v jejím zkomoleném smyslu, aby dokázali, že přes všechny chyby, které organizace má, není prostě kam odejít, není nic lepšího. Petr ovšem nikdy nic takového nemyslel a neřekl.

Vlastní uvažování svědků je tak důkazem, že v jejich myslích byla Božímu synu odebrána jeho výlučná úloha jako jediné cesty k pravdě a životu. Pro mysl zatíženou organizací neplatí Ježíšova slova „já jsem ta cesta a pravda a život“ v jejich původním významu Ježíšova výlučného prostřednictví, neboť to začalo být sdílené s „matkou organizací“. Bez ní by nikdo neporozuměl pravdě z Bible a nevěděl, jak najít cestu k životu. Co o své úloze v Božím předsevzetí řekl Kristus, a co o něm prohlásil Petr, je připsáno a přiřknuto pozemské, lidské organizaci, a přiděluje jí roli Kristova místokrále. Její autorita je vyzdvihována s tím, že je patřičné, aby jí byla prokazována úcta téměř stejná - ne-li dokonce rovná - úctě, která je prokazována Kristu. Bez organizace – mimo organizaci – prostě není

³⁸ Tento článek také možná napsal Karl Klein, protože fráze jako „o tom nemůže být sporu“ nebo „o tom není pochyb“ jsou typickou „výrobní značkou“ jeho článků a proslovů.

života. Nesouhlas s tímto nabubřelým postojem s sebou okamžitě přináší exkomunikaci na základě neuvěřitelného obvinění z odpadlictví!³⁹

V každodenním praktickém životě tato teorie znamená, že se organizace stává viditelným, hmatatelným prostředníkem záchrany. Nedokonalý, hříšný člověk nemá přístup k Bohu bez prostřednictví jeho syna, jehož výkupní oběť umožňuje smíření s Bohem. Stávající učení Společnosti přitom je, že jedinec nemůže navázat schválený vztah s Kristem, a tak i s Bohem, a že dokonce ani nemůže správně porozumět pravdám o Kristu, které jsou základem pro víru, pokud nezvolí cestu prostřednictvím organizace Strážná věž a jejího vedoucího sboru. Organizace tak slouží jako *zprostředkovatelská společnost* nabízející věčný život. Opominout její nabídku výlučného členství znamená zánik v přicházejícím velkém soužení. Takové je oficiální učení.

V Bibli se dočteme něco úplně jiného. Například v Pavlově prvním dopise Timoteovi, druhé kapitole, pátém a šestém verši, je napsáno:

... Je totiž jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, který dal sám sebe jako odpovídající výkupné za všechny.

Apoštol Pavel, na rozdíl od Společnosti Strážná věž, rozhodně odmítl pokušení nechat se pozdvihnout do role prostředníka záchrany ostatních, a těm, kdo měli sklony na něj v tom smyslu pohlížet, napsal: „Byl Pavel pro vás ukřižován? Byli jste pokřtěni v Pavlově jménu?“ (1. Kor. 1:13, *NIV*) Žádní lidé sdružení v nějaké organizaci a jejím vedoucím sboru za nás nepoložili život. Nikdo jiný než Ježíš za nás nezemřel a nepřinesl výkupní oběť. Nezemřeli za nás lidé ze žádné organizace nebo z jejího vedoucího sboru. Právo prostředníka mezi námi a Bohem je výlučně Kristovým právem.

Křest – kdo potvrzuje jeho platnost?

Historik Johnson poznamenává, že v době po smrti apoštolů jak Bible, tak křest a jiné, nově zavedené „svátosti“ ztratily na významu, pokud k nim nedocházelo v rámci církve“. Křest byl samozřejmě považován za hlavní „svátost“.

To, v jakém náboženství byl člověk pokřtěn, nebylo v dobách Russella a původních Badatelů Bible důvodem ke sporu. Za důležité se pokládalo, aby křest byl proveden ponořením do vody, a aby si křtěnec uvědomoval plný význam této události.⁴⁰ Tento přístup přetrvával po období více než 70 let. *Strážná věž* z 1. července (str. 412) ještě v roce 1955 potvrdila, že nutnost nechat se znovu pokřtít nastává pouze tehdy, jestliže „křest nebyl proveden na znamení zasněžení“ nebo nebyl proveden ponořením do vody.

O rok později, v roce 1956, došlo k významnému teologickému posunu opačným směrem. *Strážná věž* z 1. července toho roku vytyčila novou pozici (str. 406):

Znovupokřtění

³⁹ Stojí za povšimnutí, že článek v časopise *Time* z 22. února 1982 cituje můj výrok „Mimo organizaci není žádný život.“ Řekl jsem to reportérce *Time* Ann Constablové, když jsem jí vysvětloval účinek vyloučení na svědky, pocit, který mnozí zažili, když vyloučení čelili; pocit, že „mimo organizaci není žádný život.“ Když ale článek vyšel, z kontextu se zdálo, jako by to vyjadřovalo mé vlastní pocity. Obratem jsem napsal vydavateli dopis, v němž jsem uvedl: „Když jsem toto říkal, nepopisoval jsem své vlastní pocity, ale úhel pohledu rozšířený mezi většinou svědků, který je neodmyslitelně zakotvený v učení organizace. Já Písmům rozumím tak, že pouze Boží Syn je „cesta a pravda a život“.“

⁴⁰ Vzpomínám si, jak můj strýc Fred Franz v době, kdy již byl viceprezidentem Společnosti Strážná věž, poznamenal, že kdyby jeho křest v Presbyteriánské církvi proběhl ponořením (a ne pokropením), považoval by ho dosud za platný.

¹⁴Často vzniká otázka, zda křest provedený v minulosti jinou náboženskou skupinou nemá být opakován poté, co jednotlivci dosáhnou přesného poznání pravdy a zasvětili se Jehovovi. Důvody, které jsme v článku již uvedli, jsou výrazným důkazem pro to, abychom řekli: Ano, člověk musí být znovu pokřtěn. Předchozí křest v jiném náboženství zřetelně nebyl křtem „ve jménu Otce a Syna a svatého Ducha“. Kdyby tomu tak bylo, dotyčný by si byl vědom autority a úřadu těchto pravých Vyšších Mocí, a toto vědomí by ho předem vedlo k oddělení se od babylónských systémů, které zneuctívají Boha, a on by se od nich nikdy nenechal pokřtít. Vlastní akt křtu tak není důležitý; to, co křest symbolizuje, je důležité.

Za šest měsíců bylo toto téma opět rozebíráno v „Otázkách čtenářů“, a tehdy došlo k dalšímu upřesnění toho, zda každý křest, provedený (třebaže i ponořením) mimo organizaci, je neplatný. V odpovědi bylo uvedeno, že klíčovým pro platnost nebo neplatnost křtu se stává rok 1918. Z jakého důvodu? „V roce 1918 Jehova Bůh v doprovodu svého Posla smlouvy přišel do svého chrámu a zavrhl křesťanstvo“. *Jestliže byl tedy někdo pokřtěn ponořením a s vědomím svého zasvěcení Bohu a Kristu před tímto datem, a opustil své náboženství a spojil se organizací Strážná věž ještě před rokem 1918*, pak bylo ponecháno na jeho svědomí, zda se nechá znovu pokřtít nebo ne.

Pro všechny ostatní bylo vydáno toto nařízení:

Výzva k opuštění Babylóna je dnes jasně ohlašována. Jestliže ji někdo zaslechne, a přesto zůstane náboženskou součástí protiobrazného Babylóna, a nechá se v jedné z jeho částí pokřtít, jeho křest je neplatným. Nemohl se zasvětit Bohu, aby činil jeho vůli. Jak uvádí odstavec 14, pokud by Boží vůli znal, „toto vědomí by ho předem vedlo k oddělení se od babylónských systémů, které zneuctívají Boha, a on by se od nich nikdy nenechal pokřtít“.⁴¹

Člověk se *musí* nechat znovu pokřtít. Sporná otázka byla se vši rozhodností vyřešena, protože slova z odstavce 14 se v tom smyslu jasně vyjádřila. Je nápadné, že v tomto odstavci není ani jeden biblický text, který by zveřejněný názor podpořil. V době poapoštolské křest „ztratil na významu, pokud k němu nedošlo v rámci církve“, to znamená mimo oblast jejího náboženského působení. *Strážná věž* se po 70 letech dopracovala ke stejnému závěru, podle kterého je každý křest, provedený bez vědomí a požehnání organizace, rovněž neplatný.

Vraťme se ale znovu do posledního roku doby, která předcházela zásadní změně v pohledu na platnost křtu, do roku 1955. V uvedené *Strážné věži* z 1. července 1955 na straně 411 čteme:

Křesťan ... nemůže být pokřtěn ve jménu toho, kdo křest provádí, ani ve jménu žádného jiného člověka, ani ve jménu jakékoli organizace, ale může být pokřtěn pouze ve jménu Otce a Syna a svatého Ducha. To kromě jiného dosvědčuje, že křesťanství není záležitostí různých denominací ...⁴²

Řečník, který byl pověřen proslovem ke křtu, při obřadu pravidelně připomínal uchazečům: „Nesymbolizujete svoji oddanost nějaké činnosti, ani se nezasvěcujete žádné organizaci, ale vaše zasvěcení je *osobě* Jehovy Boha“.⁴³ Podobné vyjádření najdeme na straně 603 ve *Strážné věži* z 1. října 1966 (česky 16/1967, samizdat):

⁴¹ *Strážná věž* z 15. prosince 1956, strana 763.

⁴² *Strážná věž* z 1. července 1955, strana 411.

⁴³ Pokud si pamatuji, byl tento bod dokonce zahrnut v osnovách Společnosti pro ty, kdo mají proslovy ke křtu.

Nezasvěcujeme se ani náboženství, ani člověku, ani organizaci. Naše zasvěcení je nejvyššímu, svrchovanému vládci vesmíru, stvořiteli, Jehovovi Bohu. Tak zasvěcení vytváří úzký osobní vztah mezi námi a Jehovou. ...

Dvě otázky, na které uchazeči o křest odpovídali „ano“, zněly v roce 1942 takto:

1) Věříš v Jehovu Boha, Otce, a v to, že „záchrana patří Jehovovi“, a že Ježíš Kristus je jeho syn, jehož krví jsou tvé hříchy smazány, a jehož prostřednictvím k tobě přichází záchrana od Boha?

2) Vyznal jsi své hříchy Bohu, požádal jsi o očištění prostřednictvím Ježíše Krista, odvrátil ses od hříchu a světa, a zasvětil ses bezvýhradně Bohu, abys konal jeho vůli? ⁴⁴

Tyto dvě otázky ke křtu byly svým obsahem velmi blízko biblickému a apoštolskému období, ve kterém křtenci byli žádáni: „Čiňte pokání a buďte jednotlivě pokřtěni ve jménu Ježíše, toho Mesiáše, aby vám byly odpuštěny vaše hříchy; a obdržíte dar svatého Ducha“. ⁴⁵ V roce 1956 (a s menšími, bezvýznamnými úpravami ještě i mnoho let poté) zněly otázky pro křtěné svědky následovně (odst. 20, 21):

²⁰ **1) Uznáváš, že stojíš před Jehovou jako hříšník, který potřebuje záchranu, a uznáváš, že tato záchrana přichází od něj, Otce, prostřednictvím jeho syna, Ježíše Krista?**

²¹ **2) Na základě této víry v Boha a v jeho opatření k záchraně, zasvětil jsi se úplně Bohu, abys od této chvíle činil jeho vůli, jak ti ji skrze duchovní osvětlení svatým duchem zjevuje prostřednictvím Ježíše Krista a Bible?** ⁴⁶

Aniž by jakkoli o věci diskutovala nebo předložila biblické vysvětlení změny v těchto dvou otázkách, na které musí kladně odpovědět každý, kdo se chce nechat pokřtít, *Strážná věž* z 1. června 1985 na straně 30 (česky nevyšlo, pozn. překl.) přinesla toto nové znění otázek ke křtu:

1) Činil jsi na základě výkupní oběti Ježíše Krista pokání ze svých hříchů a zasvětil jsi se Jehovovi v souladu s Jeho vůlí?

2) Porozuměl jsi, že svým zasvěcením a křtem se stáváš jedním ze svědků Jehovových ve spojení s jeho duchem vedenou organizací?

Srdce uchazečů o křest, kteří odpoví „ano“ na obě otázky, se nachází ve schváleném stavu k tomu, aby se nechali pokřtít křesťanským křtem.

Strážná věž z 15. dubna 1987, str. 12 (česky 1. srpna 1987, str. 25) přináší toto neobvyklé vysvětlení důvodů, které vedly ke změně: „Nedávno byly zjednodušeny dvě otázky kladené kandidátům křtu, aby tak kandidáti mohli odpovědět s plným pochopením, co vše znamená navázat důvěrný vztah s Bohem a jeho pozemskou organizací.“ Tímto údajným zjednodušením se ovšem dosáhlo pouze jedné věci: každý uchazeč o křest byl od té chvíle zavázán, aby veřejně prohlásil, že se podrobuje a zavazuje pozemské organizaci. Když čteme v Novém zákoně, zjišťujeme, že klíčovým faktorem pro platnost křtu byl ve všech zmíněných případech požadavek, aby ti, kdo podnikají tento závažný krok, „uvěřili v Ježíše Krista“ jako

⁴⁴ *Strážná věž* z 1. října 1942, strana 302.

⁴⁵ Skutky 2:38, NEB; 1. Petra 3:21, 22.

⁴⁶ *Strážná věž* z 1. července 1956, strana 407.

Božího Mesiáše a svého Vykupitele, který je schopen je zachránit.⁴⁷ Byli „pokřtěni v Krista Ježíše“.⁴⁸ Byl to jednoduchý požadavek, který mohl být pochopen za jeden den nebo několik hodin, jak o tom svědčí biblický záznam. Na pečlivých slovních spojeních Strážné věže, které jsou plné nevyslovených náznaků, není ve skutečnosti nic apoštolského. Ve zprávě apoštolů nenacházíme absolutně nic, co by naznačovalo koncepci „pozemské organizace“, která, jak uvedené důkazy nad jiné dosvědčují, ostatně není ničím jiným než lidským uspořádáním poslušné autority moci.

Kristus pověřil své učedníky, aby druhé křtili „ve jménu Otce a Syna a svatého Ducha“.⁴⁹ Druhá otázka ke křtu, v jejím upraveném znění z roku 1985, fakticky nahrazuje Božího svatého ducha jiným subjektem, a to „duchem vedenou organizací“. Pravda, svatému Duchu se v tomto výrazu dostává symbolické zmínky. Důraz je ale bez diskuse položen na organizaci, která si znovu osobuje právo převzít úlohu, kterou Bůh vymezil pro někoho jiného, v tomto případě pro svatého Ducha. Pokládána otázka dává zřetelně najevo, že Boží svatý duch v otázce křtu a pozdějšího života křtěnce nebude *působit jinak, než ve spojení s organizací Strážná věž*. Nezdůrazňuje způsob, kterým od tohoto okamžiku bude *pokřtěný člověk jako jedinec* provázen Božím svatým duchem, ale místo toho zdůrazňuje „duchem řízenou organizací“. Je až k nevíře, že Strážná věž tuto změnu v otázkách ke křtu nazývá „zjednodušením“. Naoko v otázkách vyjadřuje přesvědčení o nutnosti „důvěrného vztahu k Bohu“, jehož možné navázání vzápetí neguje tím, že do obrazu vztahu *s Bohem* vsouvá slova o pozemské organizaci, a tím vyjadřuje, že se musí *současně jednat jak o vztah k Bohu, tak k viditelné organizaci*. Když Ježíš mluví o křtu, nikdy se nezmiňuje o ničem nebo o nikom jiném, než o Otci, o sobě a o svatém Duchu. Ale organizace se odvažuje vsunout sama sebe jako nepostradatelný prvek do záležitosti tak posvátné. Takovým jednáním zaujímá pozici služebníka, který tvrdí, že lidé mohou mít přístup k Pánu, případně s ním navázat vztah, *pouze tehdy, když on, jeho sluha, bude osobně přítomen*, a bude jednat jako prostředník, mluvčí, správce a osoba s rozhodovací pravomocí. Takové jednání sluhy nemůže být označeno jinak než čirá troufalost.

Po dlouhou dobu devatenácti století byli lidé křtěni, aniž by museli odpovídat na typ otázek navržený Společností. Po dobu dalších dlouhých 100 let dokonce i členové této Společnosti byli ušetřeni výše zmíněné verze. Znamená to snad, že řádně nerozuměli tomu, jaký je význam jejich křtu? Co bylo skutečným důvodem za takzvaným „zjednodušením“?

Domnívám se, že změny v otázkách ke křtu, které byly provedeny v roce 1985, mají za cíl, aby člověk kladnou odpověď potvrdil formálně právní vztah k organizaci, a vyjádřil tak, že se dobrovolně podrobuje její náboženské autoritě a platným stanovám, včetně ustanovení o možnosti svolání církevního soudu nad sebou samotným, pokud bude obviněn z porušení řádů a pravidel této organizace.

V nedávné době od svědků Jehovových odešlo poměrně mnoho lidí, kteří se s organizací prostě přestali stýkat, a nijak se písemně, to jest prostřednictvím formálního dopisu Společnosti, ke svému odchodu nevyjádřili. Ačkoli žijí mravním životem, pokud řeknou nebo udělají něco, z čeho vyplývá, že se již plně neshodují s organizací ve všech jejích naukách a praktických záležitostech, navštíví je starší svědků Jehovových a předvolají je k církevnímu soudu, který je v terminologii svědků označen jako „právní výbor“. Někteří z takto předvolaných jednotlivců zaujali stanovisko, podle kterého se necítí povinni dostavit se k tomuto právnímu výboru, protože nevnímají sebe sama jako podřízené církevní pravomoci Společnosti. Někteří se rozhodli obrátit se na svého právního zástupce, a požádali jej, aby radě starších napsal dopis, ve kterém ji vyzývá, aby s okamžitou platností přerušila jakékoli další vyšetřování, vyslýchání a zasílání obsílek k soudu. V každém takovém případě

⁴⁷ Skutky 16:31-33; srovnej též Skutky 2:36; 8:5, 12, 27-38; 9:1-20; 10:34-48; 11:16, 17; 18:8; 19:3-5.

⁴⁸ Římanům 6:3; Galatánům 3:27.

⁴⁹ Matouš 28:19, NEB.

právní oddělení Společnosti zaslalo dotyčnému jedinci nebo jeho právnímu zástupci obsáhlou dokumentaci právního charakteru, ve které upozorňuje na konkrétní soudní případy tohoto druhu, a dokládá, že soud rozhodl ve prospěch Společnosti, a uznal její právo na svolání církevního soudu vzhledem k osobám, které byli pokřtěni jako svědkové Jehovovi. Zaslané materiály dále konstatují, že předvolaný svědek má pouze dvě možnosti: buď se k právnímu výboru dostaví, nebo se formálně (písemně nebo ústně za přítomnosti svědků, obvykle starších sboru) musí zřít svého členství.⁵⁰ Jako jeden z příkladů je v dokumentaci Společnosti uveden tento výťah z rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických:

Lidé mají právo zakládat dobrovolná náboženská sdružení, aby jejich prostřednictvím vyjadřovali a šířili libovolné náboženské přesvědčení. Není žádného sporu o tom, že takové sdružení má plné právo svolávat soudní zasedání k rozhodování o sporných vnitřních otázkách víry, a že takové sdružení zároveň nad svými jednotlivými členy, sbory a úředníky disponuje církevní vládní mocí. Všichni, kdo se k tomuto sdružení přidávají, činí tak s vědomím svého předpokládaného souhlasu s touto formou moci, a jsou povinni se jí podřizovat.

Výše uvedené „právo“ je ***zákonem předepsané*** právo „církevní vládní moci“ jednat popsáním způsobem. Proto oficiální dokumenty, zasílané právníky Společnosti, zdůrazňují tento právní aspekt zaslaných dokladů – viz níže:

C: Vztah mezi sborem a jeho členy. Platí zde axióm, že podstata vztahu mezi náboženskou společností a jejími členy byla soudy uznána jako smlouva mezi oběma stranami, a v obecném smyslu jako vyznání víry a oddanost naukám náboženské společnosti a podřízenost její moci. (76 C.J. S. 755, článek 11) Strana, která dobrovolně vyjádřila svůj souhlas se členstvím ve sboru se tak podřídila stávajícím pravidlům a organizačním postupům sboru, a nemůže popřít jejich existenci. Všichni, kdo se k této dobrovolné náboženské organizaci přidávají, činí tak s vědomím svého předpokládaného souhlasu s touto formou její moci, a jsou povinni se jí podřizovat. Stát ex rel. Morrow vs Hill, 364 N.F.2d 1156 (Ohio 1977), Watson vs Jones, 80 U.S. 679, 729 (1872), 13 Wallace 679.

Protože se vaši klienti nezřekli členství ve sboru, ze zákona dávají svůj souhlas s tím, jak je sbor řízen, a podřizují se stávajícím pravidlům a procedurální správě, a jsou z tohoto zákona vázáni právní povinností se těmto pravidlům a postupům podříditi. Teokratická vláda sboru, kteréžto vládě se vaši klienti závazně podrobili, konkrétně zahrnuje vedoucí sbor svědků Jehovových, dále právní nástroj tohoto vedoucího sboru, Biblickou a traktátní společnost Strážná věž, New York, Inc., a všechny jím řádně jmenované představitele, včetně starších ve sborech, se kterými jsou vaši klienti spojeni. Pravidla a organizační postupy, kterým se vaši klienti podřídili, zahrnují také pravidlo o svolání právního výboru, jak bylo dříve uvedeno.

Někteří z těch, kteří byli prošetřováni a souzeni staršími, poukázali na to, že byli pokřtěni před rokem 1985, kdy se svým slibem při křtu „zasvěcovali Bohu, a ne organizaci“. Změna v otázkách ke křtu, ke které došlo v roce 1986, tedy znamená, že otázky *v dnešním znění* zřetelně staví uchazeče o křest do situace, ve které se svojí odpovědí zavazuje k „zasvěcení a křtu“, které ho neomylně „označují jako jednoho ze svědků Jehovových ve spojení s Božím duchem vedenou organizací“. Tak Společnost po právní stránce dosahuje toho, že křtěný člověk se opravdu vlastními slovy vzdává svého zákonného práva na případnou pozdější námitku, že se není podřizen organizační správě a církevním soudům,

⁵⁰ Důvody, proč mnoho lidí nechce formálně opustit společenství, jsou rozebrány v kapitolách 10, 11 a 17 této knihy.

respektive právním výborům. Alespoň z pohledu právního oddělení Společnosti nepochybně došlo k vyhlášenému „zjednodušení“. Já osobně považuji provedené změny za smutný důkaz toho, jak velká starost o vlastní autoritu musí převládat v organizaci, která zneužívá posvátný akt křtu k tomu, aby tuto autoritu v nastávajícím duchovním životě pokřtěného právně kodifikovala.

V raných dějinách církve došlo k návratu do doby Starého zákona, když její představitelé znovu zavedli starozákonní třídu kněžstva, a tím degradovali všechny věřící, kteří do této třídy nepatřili, do podřízeného postavení, ve kterém jejich vztah k Bohu měl menší hodnotu, než byla přisuzována kněžskému stavu. Organizace Strážná věž zvolila pro své členy stejný starozákonní kontext. Na každoročních oblastních sjezdech jsou často předváděny dramatizace, ve kterých jsou vyličený postoje k Mojžíšovi, Áronovi, Saulovi, Davidovi a jiným mužům, kteří zaujímali důležitá, někdy jedinečná a vznešená postavení. Organizace se pak bez uzardění postaví do stejného světla a nesmlouvavě vyžaduje, aby jí byla prokazována ta samá úcta a podřízenost. V praktickém životě svědků to vypadá tak, jakoby k příchodu Krista ještě nedošlo, nebo jakoby Kristus vůbec nezpůsobil radikální změnu ve vztahu lidí k Bohu tím, že mezi nimi smazal starozákonní rozdíly a všechny je v sobě a skrze sebe, jejich Hlavu a Mistra, před Bohem postavil na stejnou úroveň.

Článek v časopise „*Křesťanství v dnešní době*“ z 24. října 1980 popisuje obavy vůdců reformace, kteří si uvědomovali, že institucionální církev se místo cesty stala cílovou stanicí, a pak dodává:

Rozhodně se stavěli proti tomu, že církev neoprávněně přiřadila větší autoritu svému učení, než jakou přisuzovala autoritě Písma, a proto učení církve nemohlo být upraveno na základě Bible. Církev přestala být hlasatelkou poznání o Bohu. Místo toho se stala konečným soudcem tohoto poznání a vyžadovala, aby se všichni jejím nálezům podrobili.

Organizace Strážná věž v historicky krátkém období asi sta let změnila své původní, vcelku umírněné, neútočné, poměrně tolerantní stanovisko, a zaujala pozici radikálního dogmatismu, ve kterém jako nějaký orientální despota zavaluje mysl svých příznivců prostřednictvím organizací vypracovaného, na vlastních tradicích založeného systému nauk, který vznešeně označuje jako „souhrn velkolepých biblických pravd“ - neboli svým oficiálním církevním krédem. Ze skromných začátků a podmínek relativní bratrské svobody a všeobecného kněžství všech svých členů pod přímým Kristovým působením se dopracovala k tomu, že svým vůdcům přiřazuje nejenom apoštolskou autoritu, ale i centralizovanou kontrolu a moc nad řadovými věřícími. Apoštolové by se takového uchopení moci nad svými bratry nikdy neodvážili, a nikde ani náznakem nevidíme, že by tuto moc vykonávali. Viděli sebe a své postavení mezi bratry jako postavení těch, kteří „nejsou pány nad vírou ostatních“, ale „spolupracovníky k jejich radosti“.⁵¹

Formativní počátky a následný vývoj tohoto přístupu mají svůj původ v rozmezí asi 20 let, mezi rokem 1920 až 1940, kdy toto nové pojetí a postoj organizace svědků Jehovových byly zejména prosazovány. Bohužel, následující desetiletí nebyla ničím jiným než pokračováním tohoto smutného trendu. Ani stávající vedení nikdy nenašlo schopnost a odvahu zlomit okovy tohoto pojetí. Znamená to, že muži v odpovědných organizačních postaveních, jejichž zastávání s sebou přináší zásadní vliv, jsou všichni jako diktátoři, kteří lační po osobní slávě a výkonu moci? Osobně se domnívám, že tomu tak není, a o mnohých z nich mohu na základě své vlastní zkušenosti s jistotou říci, že takovými lidmi rozhodně nejsou. Ano, v prvním století se do křesťanského sboru „vloudili draví vlci“, muži, před

⁵¹ 2. Korint'anům 1:24.

kterými apoštol Pavel varoval, protože usilovali o vedoucí postavení a vyvýšení své lidské autority, aby získali následovníky. Nicméně, není sporu o tom, že mnoho jiných křesťanů si zoufalo nad nekonečnými debatami a nad tím, že prostí lidé jsou vláčeni jedním extrémním učením za druhým. A - jak je patrné, a jak jsme již uvedli - tito křesťané rozhodli o postupném posilování lidské autority, a sice pod chybnou záminkou, že účel světi prostředky. Nedocenili přitom, že vábení a pokušení uchopit moc se pro ně samotné nakonec stane neodolatelným. Totéž se odehrává i v dnešních dnech.

Autoritářské prostředí, které prostupuje administrativou svědků, nutně nezrcadlí vnitřní postoje a stav srdce všech členů vedoucího sboru. Jedním z důvodů je to, že nikdo se ve skutečnosti nemůže přespříliš ucházet o členství v této vyvolené skupině. Pozvání ke členství přichází jako důsledek tajných rokůvání vedoucího sboru, a obecně lze říci, že potenciální nový člen nic netuší, dokud neobdrží dopis. Někteří muži z vedoucího sboru mají docela mírnou povahu, a neprojevují sklon ovládat druhé. Málokdy se účastní diskuse, zdá se, že mají sklon projevovat úctu a obdiv některým svým kolegům, a téměř vždy hlasují podle nich. Jiní muži z vedoucího sboru mají problémy vzdorovat chuti, kterou chutná moc, a byvše jí svádění, jenom nesnadno se nabytého vlivu vzdávají. Nicméně, v skrytu duše mají místo pro toleranci a menší panovačnost, než s jakou vystupují, a spíše připomínají předáky z Jana 12:42, 43. Vyjádří, co si myslí, ale nestojí za svým přesvědčením, pokud by jejich postoj měl způsobit příliš mnoho rozruchu. Zbývají pak ti, jejichž touha po organizační a osobní moci nezůstává skryta. Ale ani v jejich případě se neodvážím zaujmout k nim odsuzující stanovisko. Mnohdy je složité postihnout příčinu určitého postoje, který někdo může zastávat. Lidé někdy manipulují druhými, aby tím zakryli svoji vlastní nejistotu a slabost, a jejich jednání není projevem síly. Je těžké být trpělivý při práci s lidmi, diskutovat s nimi, a slovem i příkladem budovat jejich víru a lásku a pochopení. Je to mnohem těžší, než z pozice moci nařizovat, vydávat a vynucovat zákony, a potlačovat zkoumavé otázky projevovaním vyšší autority.⁵² Donucovací přístup je projevem slabosti, ke kterému se ale uchylují nejenom lidé angažovaní v hierarchii náboženského systému. Příliš často mu podléhají i manželé, rodiče, zaměstnavatelé a mnozí jiní, někdy snad z pocitu vyčerpání nebo bezmoci. Nerozpakují se říci, že co jsem popsal ohledně poslušnosti a působení moci v organizaci Strážné věže, nachází živnou půdu i v ostatních náboženských organizacích.

Jak jsem také uvedl v knize *Krize svědomí*, jsem toho názoru, že základní příčina tohoto zla spočívá v *názoru*, podle kterého je organizaci Strážná věž udělena božská, výlučná autorita, a dále v domněnce, že pouze uplatňováním takové autority lze dosáhnout jednoty, řádu a účinnosti. I když ne všichni muži z vedoucího sboru padli za oběť tomuto smýšlení, pořád se mezi nimi nacházejí jedinci, kteří jím byli oklamáni, a kteří upadli do nastražené pasti tělesného smýšlení.

Vábivé *oblouznění*, kterým váha autority přitahuje, nás ale nezabavuje odpovědnosti za naše jednání. Mnohé z negativních projevů, které dnes pozorujeme, jsou dědictvím minulosti, někdy i dávné minulosti, která předcházela vzniku Společnosti Strážná věž a vlivu jejich prezidentů a dalších vůdčích osobností. Nicméně, je to minulost, kterou je možné odmítnout. Přehnané nároky organizace Strážná věž a způsoby, kterými neoprávněně zasahuje do Boží autority, jsou jasně nebiblické a rozeznatelné. Tato okolnost vede k míře odpovědnosti, která spadá jak na vůdce, tak na běžné stoupence. Předstírání, že nevidím, jestliže vlastně ani nechci vidět, mě nevyjímá z odpovědnosti za to, co se děje. V současné době bylo dosaženo bodu, ve kterém mnozí - možná většina - věří, že poslouchat organizaci znamená poslouchat Boha, a že odmítnout její poselství a učení znamená projev neúcty vůči Bohu. Vždyť i jenom slabé zaváhání a okamžité nepřijetí výkladu Společnosti, nebo dokonce pochyby o jeho správnosti, se rovnají projevování nedostatku víry v Boha a pochybám o něm. Už vůbec je

⁵² Srovnej Přísloví 16:32; 2. Timoteovi 2:24, 25; Jakub 3:13-18; 1. Petra 5:1-7.

nepřípustné, aby se člověk opovážil domnívat, že by bez vedení brooklynské organizace, a tedy na základě svého vlastního myšlení, mohl někdy dospět ke správnému porozumění Písma. Chodit s Bohem znamená jít tam, kam nás vede organizace. Pokud řekneme, že jdeme po špatné cestě, a odmítneme v ní pokračovat, vede to k tomu, že jsme označeni za lidi nezávislého a vzpurného ducha. Správně rozumět biblickému textu dříve než organizace, a - úplně nejhůř - mluvit o tom, je jistým znamením opovážlivosti a předbíráním Boha. Nemohu jinak, než se domnívat, že současná situace byla způsobena a je udržována „mužem bezzákonnosti“, který mezi svědky používá stejné prostředky, které se mu již plně osvědčily v jiné době a v jiných prostředích.

Mezi svědky je kladení organizace na stejnou úroveň s Bohem téměř hmatatelné, a je v jejich myslích hluboce zakořeněné; daleko hlouběji, než si snad uvědomují. Ne všichni jsou stejně zasaženi, a znám některé, někdy i v důležitých postaveních, kteří si od přehnaných tvrzení Společnosti rozhodně udržují menší či větší odstup. Ale jsem si zcela jistý, že aby se zbožštění organizace vyhnuli, musí neustále provádět autocenzuru, přizpůsobovat publikovaná prohlášení do podoby, kterou je jejich mysl ochotná a schopná přijmout, a přetvářet a utínat ostny zvláště extrémních výroků. V zásadě pozměňují vyřčená slova - ať již na papíře nebo v proslovech - do podoby, se kterou mohou žít, a tak ospravedlňují to, že je neodmítají v jejich původním znění. Existují, protože si průběžně zdůvodňují, proč tak pasivně přijímají výzvy vedení k bezvýhradné poslušnosti a oddanosti. A přitom všem musí dávat bedlivý pozor na to, aby si byli zcela jisti, že jejich skutečné názory jsou před jejich spoluvěřícími dobře utajeny.

Je jisté, že nikdo takový stav nemůže nazvat křesťanskou svobodou.